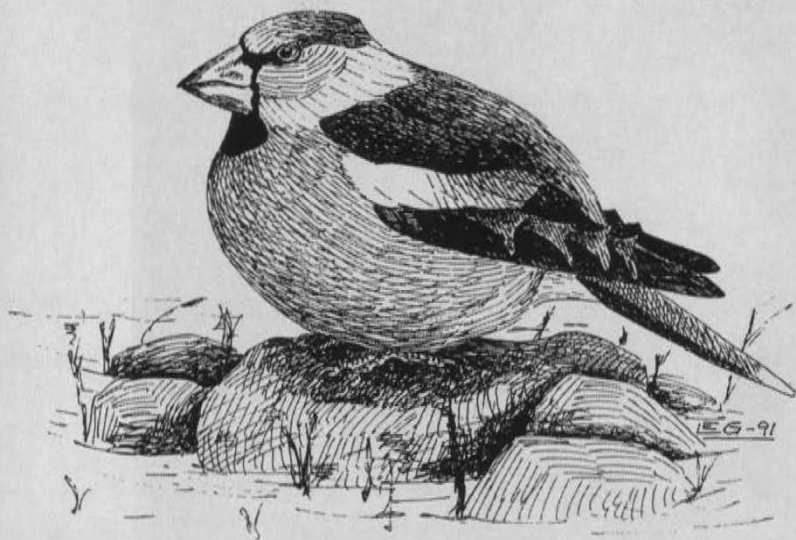

PIPLERKA

Årgang 21 — Nr. 2 1991

NORSK ORNITOLOGISK FORENING
VEST - AGDER

NORSK ORNITOLOGISK FORENING

Avdeling Vest-Agder
Boks 475 - 4501 Mandal

Redaksjonen:

Ansv. red. Ole Aa. Brattfjord
Rundvn. 7D - 4500 Mandal (043 60238)

Runar Jåbekk
Jåbekk - 4500 Mandal (043 61406)

Finn Jørgensen
Sånum - 4500 Mandal (043 62930)

Piplierka kommer ut med fire nummer i året. Abonnementsprisen er 75 kroner, og kan innbetales til bankgiro-nr. 7319.05.08010, eller postgiro 0824.0394341.

Piplierka trykkes i 500 eksemplarer. Annonseprisene er: Helt side 500, halvside 250 og 1/3 side 150 kroner.

Aktuelle adresser:

NOF Kristiansand lokallag, boks 2112 Posebyen - 4602 Kristiansand

NOF Mandal lokallag, boks 196 - 4501 Mandal

NOF Lista lokallag, boks 171 - 4561 Vanse

LRSK Vest-Agder v/Leif E. Gabrielsen, Kleppemarka 24 - 4060 Kleppe

Miljøhuset, Torjusheigt. 7 - 4500 Mandal
Postadresse: Boks 196 - 4501 Mandal

Carl A. Jacobsens minnefond:

Fondet er opprettet i 1990 av Norsk Ornitologisk Forening Vest-Agder.
Statutter fåes ved henvendelse til fylkesavdelingen. Fondskonto: 7319.09.56692.

Forsidetegning: Kjernebiter (Leif E. Gabrielsen).

Midtsidefotos: Kjernebitere (Villen Vedeler) og knoppsvane (Ole Aa. Brattfjord).

Stæren har kommet!!

*J*eg var nylig til Lista en tur og "krysset" brilleand sammen med Finn Jørgensen og Berni Kåre Knutsen. En fantastisk flott opplevelse, som altså resulterte i et nytt "X" i boka! Den så mye omtalte, og etterhvert ganske berømte godlewskiplerka kikket vi også ivrig etter - men dessverre uten resultat. Men bevars, hva gjorde vel det når vi fikk med oss det vakre nærstudiet av en brilleand ø. Lista er i grunnen et utrolig sted!

*H*er om dagen kunne vi lese i Lindesnes at stæren er kommet til Mandal. Og en morgen for et par dager siden ble jeg stående på trappa hjemme på Skjebstad og lytte. For like i nærheten hørte jeg den eiendommelige fløytingen til en stær. Den følelsen som da spredte seg i meg, var helt ubeskrivelig. Nå var liksom våren for alvor i kominga. Så hver dag når jeg nå kommer hjem fra jobb, sender jeg noen raske blikk opp i de nærmeste trærne hvor jeg har hengende et par-tre stærkasser, og håper hver gang å få se en ivrig fløytende liten krabat på en kvist i nærheten av en av kassene, hvor han sitter og bekjentgjør den nært forestående innflyttingen. Nå og da smetter den inn og ut av kassen for å ta boligen i nærmere øyesyn, og for å gjøre rent etter fjorårets leieboer. Eller kanskje gjør den rent etter seg selv! Hvem vet?

*I*alle fall! Den følelsen jeg får når jeg en dag i nærmeste framtid møtes av dette synet, kan for min del ikke måle seg med verken brilleand- eller godlewski-kryss! Og det er nettopp det jeg vil fram til! Jeg mener, vi må ikke glemme å glede oss over det fuglelivet vi til daglig har rundt oss. Vi må ikke komme dihen at kryssiveren overskygger alt, og at de "vanlige" artene ikke lenger betyr noe for oss.

*D*et er vel og bra med kryssjakt, bevars, og det er skikkelig gøy å kunne sette et merke ved en ny art i boka! Men, la ikke dette være det eneste altoverskyggende målet for fugleinteressen. Ikke det at jeg mener det er noe galt i det, i og for seg, men jeg føler på et vis at de som bare er opptatt av kryssing utvilsomt har mistet et eller annet viktig på veien. Dersom man heller ikke er i stand til å utvide interessen ut over ren kryssjakt, varer det nødvendigvis ikke lenge før det kommer til å gå "år og dag" mellom hvert nye kryss, og da er det fort gjort å miste interessen! Dette ment som en liten advarsel!

*S*å nå som våren atter er i kominga. Ta deg tid, god tid til å oppleve og nyte det nære fuglelivet. Gled deg over stærens ivrige vårrengjøring og flotte fløytetoner, gled deg over kjøttmeisas monotone vårplystring og svartrostens melankolske sang i skumringstimene. Ta deg god tid og nyt det, for det finnes neppe noe herligere her i livet, synes jeg, enn å møte den gode, gammeldagse norske våren om igjen, og om igjen og om igjen! Så med andre ord: Ta deg tid, for nå har stæren kommet.....

Ole Aa. Brattfjord

Skjebstad/Mandal 18.mars 1991

Formannen har ordet

Denne gangen vil jeg snakke om noe meget viktig, nemlig rekrutteringsarbeidet innen foreningen vår. NOF avdeling Vest-Agder kan for tiden sies å være den mest aktive her i landet. Med eget hus, ornitologisk stasjon og tre aktive lokallag, tror jeg den påstanden holder!

Hva er så nøkkelen til vårt høye aktivitetsnivå? Jo, ildsjeler! Alltid er det ildsjeler det avhenger av. Man har stadig vekk eksempler innen NOF-miljøet på kraftige aktivitetsoppblomstringer som plutselig forsvinner igjen grunnet ildsjeler som flytter fra stedet. Her i Vest-Agder har vi vært heldige. Vi har hatt, og har en stabil kjerne. Denne kjernen har igjen tatt ansvaret med driften svært alvorlig. Den viktigste årsaken til at vi har så mange aktive hos oss, er at vi har valgt å overlate prosjektoppgaver til ungdommen, som på sin side virkelig ønsker å gjøre noe. Dette er absolutt det beste man kan gjøre for å holde på folk. Da føler de at de betyr noe, og at andre verdsetter det de gjør. Hvor lang tid tar det så å "bygge opp" rekruttene til å påta seg oppgaver innen foreningen? Utfra erfaringer i Mandal, ser vi at ungdom som blir med i 13-14 års alderen er brukbare til mye i 16 års alderen. Det er også da det er lett å miste disse, slik at det kreves en ekstra innsats for å holde på dem. Husk at vi som har vært med i foreningen i flere år alltid kan følge med og se hvordan de driver det, og eventuelt gi rettleiding underveis.

La oss så ta et eksempel på hva tap av ildsjeler kan føre til. I Kristiansand, med Vest-Agders tetteste befolkning, hadde vi et svært aktivt lokallag i 70-årene. Flere ti-talls medlemmer stilte opp på ekskursjoner og deltok aktivt i prosjekter. Men etter noen år forsvant drivkraften, eller ildsjelene som vi kaller dem, og en liten gruppe aktive satt igjen. Disse personene er imidlertid helfrelste fuglefolk som holder på den dag i dag. Mandal derimot, er et eksempel på det stikk motsatte. Helt fra starten i 1978 har lokallaget bestått av en svært aktiv og entusiastisk gjeng, og her har man faktisk måttet sette begrensninger på antall medlemmer som kunne begynne. Rundt tredve medlemmer er "ønske-nivået". Lista lokallag hadde også en topp i slutten av 70-årene, men med liten oppslutning gjennom 80-årene. Nå er imidlertid aktivitetsnivået atter stigende, og det er BRA!

Til slutt en viktig ting: Økonomi! Det er som alltid et vesentlig moment. Vi har gode prosjekter i fylket. Prosjekter som gir faste inntekter. Disse inntektene går til foreningen, og medlemmene får kun dekket utgiftene. Slik er det ikke i Aust-Agder, hvor de har store problemer med driften. La oss derfor håpe at vi kan fortsette denne aktiviteten, og satse på å la ungdommen slippe til. Det lønner seg!

Finn Jørgensen

Rotterdam, Holland 12. april 1991

KJERNEBITER - status for Vest-Agder

Bernt Kåre Knutsen

Kjernebiter-status for Vest-Agder omfatter også sammendrag av observasjoner fra Vestfold, Telemark, Aust-Agder og Rogaland fylker.

Følgende artikkel er et forsøk på å få samlet en del opplysninger om kjernebiter (*Coccothraustes coccothraustes*) i ovenfornevnte fylker. Kjernebiteren er som mange vet Mandal lokallags emblemfugl. Et valg som ble foretatt tidlig i åtti-årene. Og for å understreke at dette valget var meget riktig, vil jeg innledningsvis illustrere dette med et par tall. Hvem ellers i dette land enn Arnfinn Henriksen på Hogganvik kan "briefe" med minst 150 - etthundreogfemti - kjernebiter i samlet flokk på sin føringsplass? I løpet av 1990 ringmerket Mandal ringmerkingsgruppe hele 119 individer av arten! Men vi kommer tilbake til total-antallet og andre ringmerkingsresultater senere i artikkelen.

I utgangspunktet var det bare meningen å skrive om kjernebiterens status og utvikling i Mandal. Men for å kunne belyse den veldige framgangen vi har sett her, har jeg senere kommet til at også observasjoner fra nabofylkene bør være med. Jeg regner ellers Vestfold som kjernebiterens hjemfylke, selv om Trøndelag og Oslo (Akershus) kan vise til de aller første hekkefunn.

Jeg vil allerede her og nå presisere at jeg ikke anser observasjonsfrekvensen som særlig representativt for kjernebiteren med hensyn til fylkene utenom Vest-Agder. Så lenge man ikke fokuserer spesielt på arten i form av inventeringer eller på annen måte, vil det ofte være svært tilfeldig hva som blir

innrapportert til de forskjellige lokale rapportkomiteer. For å illustrere dette kan jeg bare nevne at vi i Mandal lokallag gikk ut med en anmodning om å lete etter reir våren 1990. Hvilket resulterte i 5-6 reirfunn, og det uten de helt store anstrengelser.

Det må også gjøres oppmerksom på at observasjoner utenom Vest-Agder fylke er hentet ved en gjennomgang av tilgjengelige lokaltidsskrifter fra nevnte fylker.

Jeg har vært i stor tvil om hvilken presentasjonsform som ville være mest hensiktsmessig, men har kommet til at tabeller og grafiske framstillinger illustrerer bedre enn en lang rekke opplistede

observasjoner. I hvilken grad dette vil lykkes avhenger mye av tilgangen på observasjonsdata.

EN NYKOMMER

Kjernebiteren må kunne sies å være en nykommer i norsk fuglefauna, med første kjente eksemplar fra Horten i slutten av 1790-årene (SH.-71). Som den sky og lite kjente fugl den er, har den ikke mange dialektnavn. Men Ottar Osaland skriver i Falco-88: "Merkeleg nok har ein så sjeldsynt art som kjernebitaren i Rogaland eit lokalt navn. Det er kirsebærtjuv. Namnet er oppgitt frå Mæle i Forsand, og det er innsend av S. Efteland. Namnet har vel vorte til i eit særhøve, ved at ein eller fleire kjernebitarar har hatt tilhald i ein kirsebærhage på Mæle, og så har folka på garden tykt at fuglane tok for mykje av bæra."

Kirsebærfugl er ifølge Berhens artens opprinnelige navn, men den ble senere, liksom hos danskene, gitt navnet kjernebiter. Forøvrig også tilsvarende det tyske. Svenskene kaller den stenknekk.

Kjernebiteren har et litt særegent utseende, som først og fremst forsterkes av den sorte ansiktsmasken som går rundt nebbet og øyet. Sammen med det kraftige nebbet gir den inntrykk av å være litt aggressiv. I praktdrakt om våren har den noen fargesammensetninger som er ganske praktfulle. Det hvite vingebåndet er et godt kjennetegn i felt.

Jeg siterer ellers fra Haftorn (71): "På kloss hold ses den eiendommelige nedbøyde kroken på spissen av håndsvingfjærene. Er mer sky enn finker flest, og ofte vanskelig å oppdage, både p.g.a. sin stillfarenhet og fordi den gjerne holder seg høyt oppe i trekronene.

Arnfinn Henriksen på Hogganvik kan fortelle at han den 14.3.87 på sin føringsplass hadde en albino kjernebiter som han fotograferte. Den var ca. 1/3 hvit, og den hadde et hvitt bånd rundt nakke og hals. Den svarte hakeflekken var lys med enkelte rester igjen av det svarte. Den hadde også en lys brun flekk på hvert kinn, og den var lysflekket også på buken. Den samme fuglen ble observert på føringsplassen 16.2.1989.

RINGMERKING

Kjernebiteren hører til blant sjeldenhetene i ringmerkernes journaler, og Stavanger Museums ringmerkingsoversikt i "Ringmerkaren" nr.2 1990 viser at det i perioden 1914 - 1983 kun var merket 80 ind., hvorav 3 ind. hadde fått ring i 1983. Det var for øvrig ingen gjenfunn i samme periode.

Med Mandal Ringmerkingsgruppe i aktivitet har det blitt noen ganske andre tall i journalen. Her må det bemerkes at flertallet av kjernebitere har fått sin ring på en av de mange føringsplassene i Mandal. Kun et fåtall har funnet veien til et nett.

Noen få tall for å vise utviklingen i ringmerking av kjernebitere på landsbasis:

For Statens Viltundersøkelser og Stavanger Museum ble det ringmerket:

Totalt	pr.1970,	25	ind.
"	"	1971,	26 "
"	"	1972,	28 "
"	"	1979,	64 "
"	"	1983,	80 " .

Tabellen nedenfor viser ringmerkede kjernebitere fra Mandal ringmerkingsgruppe for årene 1981 til 1990.

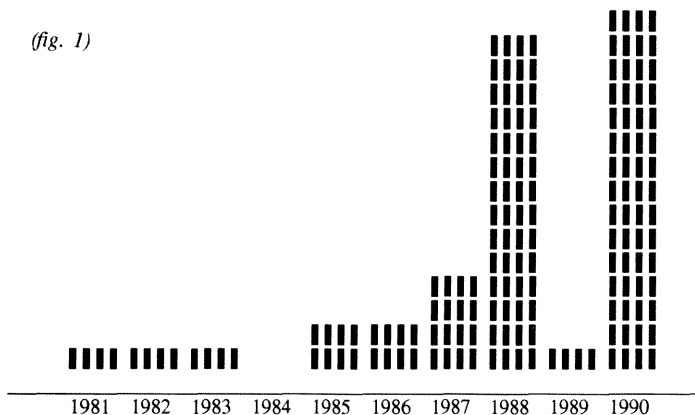
(Tabell 1)

Ringmerkede kjernebitere
Mandal ringmerkingsgruppe:

	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	sum:
jan		7			9	1	15	6		9	47
feb						3	12	4		19	38
mar			2			4	7	42		22	77
apr							3	49	1	52	105
mai								4			4
jun										4	4
jul										1	1
aug									2		2
sep											0
okt										1	1
nov										6	6
des	4				4	2	1	12		5	28
sum:	4	7	2	0	13	10	38	117	3	119	313

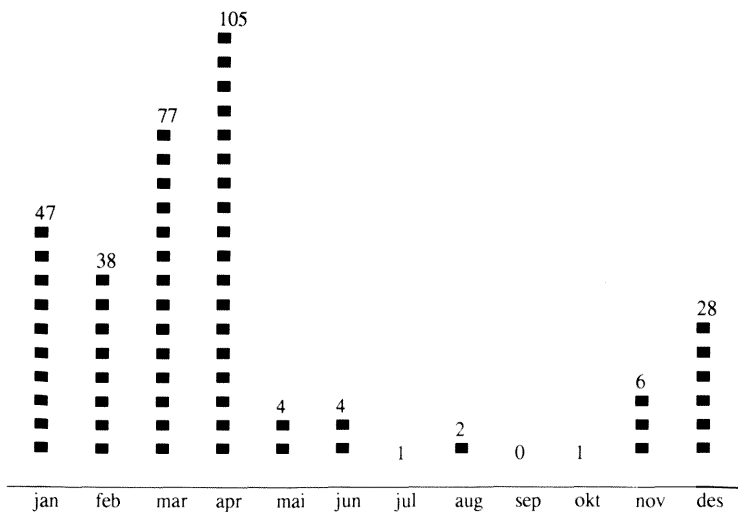
For ytterligere å illustrere utviklingen, har jeg laget følgende diagrammer som viser ringmerkede individer i perioden 1981 - 1990 (fig. 1), samt ringmerkingens fordeling på måned (fig. 2).

(fig. 1)

Ringmerkede kjernebitere Mandal ringmerkingsgruppe 1981-1990:

(fig. 2)

Kjernebiter fanget for ringmerking. (foto: Ole Aa. Brattfjord).

Nedenfor følger en nærmere forklaring på forkortelser og andre opplysninger gitt under "Gjenfunn/kontroller".

* fanget og merket som fullt flygedyktig. Hjemsted ukjent.

2k+ usikker. fugl i eller etter sitt andre kalenderår. Alder

1k+ fullvoksen fugl. Alder usikker.

M/F hann/hunn.

v kontrollert, sluppet igjen med ring.

(2-5-7) funnet etter 2 år, 5 måneder og 7 dager (eks.).

256 km SW avstand i km, og retning fra merkestet til funnsted

GJENFUNN/KONTROLLER

NOA 83.943	*	2k+M	28.02.81	Lauvstø, Grimstad, Aust-Agder (G. Paulsen).
	v		30.03.83	Sånum, Mandal, Vest-Agder (2-1-2) 77 km WSW.
NOO EB04.411	*	1k+M	19.12.81	Lauvstø, Grimstad, Aust-Agder (G. Paulsen).
	v		22.02.82	Vestre Håland, Mandal, V-A. (0-2-3) 74 km WSW
SM 8.194.535	M	2k+	10.01.82	Sånum, Mandal (Finn Jørgensen)
	v	(M)	06.02.87	Sånum, Mandal (5-0-26) 0 km
NOS 8.246.191	*	1k+F	28.12.85	Austad, Flekkefjord, Vest-Agder 58.18 N 06.42 E
	v		06.12.88	Ruauux, Vosges, Frankrike 47.58 N 06.25 E (2-11-8) 1149 km skadet, satt fri i dårlig kond.
NOS 8.239.209	*	2k+M	01.01.86	Sånum, Mandal
	v		27.03.86	Sånum, Mandal (0-2-26) 0 km
NOS 8.239.214	*	2k M	02.03.86	Sånum, Mandal
	v		15.03.90	Hogganvik, Mandal (4-0-13) 3 km
	v		? .01.91	Bongstø, Mandal (4-9-?) 3 km

NOS 8.404.871 M 2k+	19.01.87	Jøssinghamn, Sokndal, Rogaland 58.19 N 06.21 E
	13.02.87	Ime, Mandal, Vest-Agder 58.02 N 07.30 E (0-0-25) 74 km kontrollert av ringmerker
NOS 8.239.221 * 2k+F v	15.02.87 26.12.88	Ime, Mandal Skjebstad, Mandal (1-10-11) 5 km
NOS 8.239.227 * 2k+F v	13.12.87 20.03.90	Sånum, Mandal Hogganvik, Mandal (Arnf. Henr.) (2-3-7) 3 km
NOS 8.239.552 F 2k+	16.01.88 21.12.88	Skjebstad, Mandal, Vest-Agder 58.02 N 07.25 E St. Emilion, Gironde, Frankrike 44.53 N 00.09 W (0-11-5) 1551 km skutt.
NOS 8.239.237 * 2k+ v	16.03.88 19.03.89	Sånum, Mandal Skjebstad, Mandal (1-0-3) 2 km
NOS 8.239.524 * 2k+M v	09.03.88 30.03.88	Skjebstad, Mandal Sånum, Mandal (0-0-21) 2 km
NOS 8.243.314 * 2k+M v	26.03.88 18.04.90	Hogganvik, Mandal Hogganvik, (2-0-23) 0 km
NOS 8.243.422 * 2k+M v	03.05.88 20.03.90	Sånum, Mandal Hogganvik, Mandal (1-10-17) 3 km
NOS 8.239.265 F 2k	01.04.88 01.02.89	Sånum, Mandal, Vest-Agder 58.01 N 07.25 E St-Pierre-De-Maille, Vienne, Frankrike 46.41 N 00.51 E (0-10-0) 1335 km funnet død.
NOS 8.265.015 M 2k+	11.04.88 26.10.88	Skjebstad, Mandal, V-A. 58.02 N 07.25 E Nordfjordeid, Eid, Sogn og Fj. 61.54 N 06.00 E (0-6-15) 437 km kontrollert av ringmerker.
NOS 8.269.956 * 2k+F v	12.04.90 12.04.91	Hogganvik, Mandal, Arnf. Henr. Hogganvik, Mandal (1-0-0) 0 km

Den siste kontrollen (NOS 8.269.956) er først og fremst tatt med for å vise regulariteten i kjernebiterens trekk. Arnfinn Henriksen kunne fortelle at han den 12. og 13. april i år (1991) fikk storinnrykk av kjernebiter på føringsplassen. Han talte opp 32 individer på en gang. Men regner med at det har vært ca. 50-60 i området. Han fanget 24 ind., og satte ring på 18 av dem.

Jeg har ellers tatt med flere kontroller for å dokumentere kjernebiterens tilsynelatende faste streif/trekkruiter.

At Frankrike er kjernebiterens faste vinterkvarter, må en vel kunne antyde etter de tre nevnte gjenfunn. Frankriefunnene er for øvrig spredt over hele landet.

Det skal ikke underslås at det ringmerkes et bra antall kjernebiter også utenom Mandal. I "Larus" (Aust-Agder) har jeg funnet følgende: "Dessuten ble et bemerkelsesverdig høyt antall kjernebiter ringmerket i 1981; 28 ind., alle ved føringsplass i Grimstad. (GP). Det ble kontrollert på samme føringsplass i 1981, Lauvstø, Grimstad; 3 hanner 2K+ etter 9 mnd. (vår til vinter).

Til SM 8.194.535 knytter det seg en "rørende" historie som jeg gjenforteller rett avskrevet etter noteringer i Finn Jørgensens "Bird Ringing Field Book": "To hanner sloss, og denne fikk brukt det ytterste leddet/beinet på vingene. Bruddet var

midt på beinet, og de 4 ytterste fjær kunne ikke brukes. Den 8/1 spjelket jeg og Runar Jåbekk vingen, og hadde deretter fuglen i pensjon til 28/1. Da tok vi av bandasjen og kunne kontrollere at den var grodd riktig sammen. Vi prøvde å slippe den, men den var antagelig så stiv etter bandasjeringen at det var vanskelig å fly. Den fløy ca. 50 m og mistet hele tiden høyde. Vi fikk fanget den inn igjen, og jeg hadde den på rommet en stund slik at den kunne trene opp vingen. Den 6/2 slapp jeg den, og den fløy da uten problemer ned i Ronekilen, ca. 200 m. Fuglen så helt OK ut.

Jeg gav den vann og solsikkefrø. Vannet rørte den ikke, men solsikkefrøene gikk unna. Ca. 40-50 frø til dagen var normalt i perioden."

HEKKEFUNN

De første hekkefunn av kjernebiter er i Haftorn (71) nevnt som kjent: "1 nettopp flygedyktig unge skutt ved Rotvoll, Trondheim 5/7 1884, og 1 hunn med 2 flygedyktige unger i Slottsparken, Oslo 27/6 1925.

Sistnevnte observasjon har jeg funnet i Norsk Ornitologisk Tidsskrift nr. 7 (1926-27), og siden dette tidsskriftet ikke lenger er tilgjengelig for så mange, har jeg funnet det passende å gjengi hele artikkelen her. Det kan for øvrig tilføyes at tidsskriftets redaktør var den kjente H. Tho. L. Schaanning.

**KIRSEBÆRFUGLEN, *Coccothraustes coccothraustes* (L),
SOM RUGEFLUGL PÅ ØSTLANDET**

Av Fridthjof Økland.

Da jeg om morgenen den 27de juni i år gikk nedigjennom slotsparken blev jeg overrasket ved å se tre individer - en hun og to unger - av kirsebærfuglen (kirsebærfinken, kjernebiteren). Det var i nærheten av Camilla Collet-statuen at de holdt til; de hoppet omkring i gresset like ved den sterkt befærdede vei som fra Uranienborgveien går ned til slotsbakken. Jeg holdt øie med dem omtrent fem minutter i nogen få meters avstand, og hadde altså god anledning til å foreta en sikker bestemmelse av arten, selv om jeg desværre ikke er istand til å fremlegge noget bevis for iakttagelsens rigtighet. Imidlertid skiller jo kirsebærfuglen sig lett ut fra vore andre fugler, både ved sine farver og det usedvanlig høie, kraftige neb. Så nær innpå fuglene som jeg var kunne jeg f.eks. se det lysere bånd langsefter hver vinge samt nebbets farve, som jeg nærmest vil karakterisere som mørkeblå.

Ungene blev matet av moren. De kunne fly rigtig bra; et par ganger gikk jeg litt nærmere, og alle tre individer fløi da op i de almetrærne de opholdt sig under, men kom straks ned på marken igjen. Forøvrig var der i den samme trærgruppen, foruten alm, også løn, hestekastanje og bjerk; om fuglene spiste frø av disse trærslag eller om det var annen slags næring de fant, det vet jeg ikke.

Selvfølgelig ville jeg gjerne se nøiere på disse sjeldne fuglene, og omtrent tre kvarter senere var jeg på stedet, beveget med min

prismekikkert. Men desverre, de var ikke til å finne igjen. På plønen like ved siden av var der sat igang en gressklippemaskin, og motoren til denne holdt et svare spektakkel, som nok kunne skrømme bort fuglene. Til tross for at jeg gjenne-
mstreifet parken i over en time, så jeg ikke mer til dem. En kortere eftersøkning på samme tid dagen efter var også resultatløs.

Der kan neppe være tvil om at ungene i dette kull er klekket på østlandet; jeg antar i eller i nærheten av Oslo. Og derved får den tilfældige iakttagelse en viss interesse, da hidinntil den eneste observasjon som beviser at kirsebærfuglen ruger her i landet, har været en netop flyvedygtig unge skutt ved Rotvold i nærheten av Tronhjem den 5te juli 1884 (Collet i Nyt Mag. for Naturvid. bd.35, 1894 s.67.). Den nye observasjon fylder til en viss grad ut kjennskapet til artens rugeområde på den Skandinaviske Halvø. I Sverige kjennes den nemlig hekkende flere steder i Skåne, mere spredt og leilighetsvis nordover til Stockholmstrakten i øst og Gøteborg i vest (se Ekman: Djurværlens utbredningshistoria på skandinaviska halvön, Stockholm 1922, p. 125).

Om kirsebærfuglen som rugeflugl i Norge vet man altså svært lite. Utenfor rugetiden er den derimot set betydelig oftere. De fleste ganger er den iaktatt omkring Oslofjorden (Jeg kan samtidig meddele et nyt funn av arten. Præparant A. Bjørkli

skjød den 11te november 1923 en han i landbrukshøiskolens parkanlegg, Ås, like bak den gamle unnervisningsbygging. Eksemplaret oppbevares i høiskolens zoologiske samling; fjærene på vinger og hale er ganske uslitte; på hodet finnes der nye, uferdige fjær netop vokset frem efter fällningen. (Fotnote)). Dessuten kjennes den fra flere steder langs sørkysten til Hardanger samt fra Eidskog (et ekspl.), fra Lillehammer (en liten flokk) og fra Trøndelagen (Orkdalen: et ekspl.; Rotvold: en unge). Spesielt kan her nevnes at arten også før er set i slotsparken. Først "i 1868, da et eksemplar tog ophold i Slotsparken fra januar til april.

Det er tidligere publisert lite om reirfunn av kjernebiter.

Derfor har jeg funnet fram en meget fin artikkel fra Sterna, september 1965, skrevet av Rasmus Bringeland og Odd W. Borge
hvorfra jeg vil sitere en del:

"Sommeren 1965 lyktes det å finne to kjernebiterreir i nærheten av Sandefjord. Biotopen, reir og fuglenes atferd ved reiret viser mange felles trekk, og vil det følgende stort sett bli behandlet under ett.

Hekkeområdene er ca. 30 og 60 mål store, og består av gammel, tildels høystammet bøskeskog med islett av enkelte grantrær, og med lite eller ingen undervegetasjon. De ligger like nord for byen i en avstand av 3 km fra hverandre. Reirtrærne er bøk, og står i den sørlige utkanten av vedkommende skog

og bare få meter fra trafikert vei. Reirene var plassert i en greinkløft på sørsiden og tett inntil stammen, de var godt skjult av løv fra greinene de hvilte på og lå henholdsvis 12 og 6 meter over bakken.

Reirmaterialene bestod ytterst av tørre kvister av bøk og gran fra strikkepinne-tykkelse og nedover med noe lav innimellom. Selve reirskålen hadde en føring av tynne, lysebrune rottrevler og enkelte meget tynne strå. Utvendig var reirdiameteren ca. 15 cm med noen kvister stikkende ut så bredden ble opptil 25 cm, og med en høyde på 10 cm. Skålens diameter var 7 cm og dybden henholdsvis 5 og 6 cm.

Verken før eller under rugetiden så vi at kjernebiterne furasjerte i reirområdet, men de kunne følges i kikkerten flere hundre meter når de i høy flukt drog bort i vestlig retning - hvor det var åpent terreng. Når hannen kom på korte visitter i rugetiden, ble den hver gang først observert ved hjelp av den karakteristiske loddelyden. Den fløy aldri rett inn mot reirtreet, men over og litt forbi, for så etter en stund å forflytte seg suksessivt nærmere. Ved et par anledninger kunne en se at den bøyd seg fremover og ned i reiret, og vi antok at den da matet sin make. Han var sjelden mer enn et par minutter ved reirplassen. Bare en gang så vi at hunnen forlot reiret, og det var en dag kl. 12.15 etter at hannen hadde sittet og lokket i et av nabotrærne."

VESTFOLD

Det er beskrevet ytterligere noen hekkefunn fra Vestfold av Karl Hagelund i Sterna av mars 1968. Alle funnene er gjort i området fra Larvik i sør til Stokke i nord, og for det meste knyttet til Vestfoldraet.

Fra Andrew Clarke har jeg fått tilsendt registreringer fra hekketiden og nevner herfra:

Våren 1971, reirfunn, Sandar kirke, obs.: KPG, SLI, GNU.

Mai 1973, reirfunn, Mokollen, Sandefj., obs.: HMØ.

20.5.1980, 1 par, reir m/6 egg, Gullkronen, Tønsb., obs.: PAN.

7.5. til 26.6.1983, 1 par, Gullkronen, Ilene.

12.6.1985, reirfunn m/unger, Borrevann.

17.5.1986, 1 par, rugende fugl, Sandar kirke, obs.: HMØ.

TELEMARK

Fra Telemark foreligger få publiserte observasjoner, men jeg har plukket ut følgende fra Vår Fuglefauna.

Hekket Borgestad, Skien 1976 og 1977.

1 par Langangen (Hjertvika) 15.5. og 27.5.1976.

2 ind., Kverndammen, Porsgrunn, 9.5.1978.

Fra "Oriolus" Atlas-nummer 1981 er bare nevnt et hekkefunn fra Porsgrunn før 1977.

AUST-AGDER

Det har bare lyktes å få tak i to hekkefunn fra Aust-Agder utenom det som er registrert under Atlas-arbeidet.

Fra Larus 2/83 har jeg sakset: Reir med 4 egg 24/5-83, Gunhildsbo, Myra, Moland kommune. (A.Harveland, Inge Myren).

Og fra Larus 2/85: Reir med 2 egg 18/5-85, Fjæreheia, Grimstad kommune. (Jan E. Gunnersen).

Under Atlas-registreringen ble det konstatert hekking (kode-D) i tre ruter i området Arendal og Øyestad. Den er til sammen registrert i 6 ruter.

Ellers har jeg plukket fra "Larus" at den er sett i Birkenes med 2 ind. 12.4.1984 og enkeltindivider høsten -84 og 26.3. 1985.

VEST-AGDER

Her vil jeg først og fremst henwise til en artikkel av Ole Aa. Brattfjord fra "Piplerka" nr. 2 1990 som omtaler hekkefunn fra Mandal våren 1990.

Fra Tellef Vestøls artikkel om "Redefunn av kjernebiter", Piplerka nr. 3-4, 1978 tar jeg med følgende: "Den 18. juni 1978 stod jeg i et kombinert gran/furu plantefelt på Dønnestad i Kristiansand kommune. Midt i plantefeltet stod ei 12 meter halvtørr bjørk, og jeg fant redet ca. 6 meter oppe i bjørka i en vannrett greinkløft på SØ-siden av treet. Det var bygget av små bjørkekvister og litt lav, og føret med litt lav og tynne rottrevler og det var ca 15 cm i diameter.

Det var 4 unger og ett egg i redet. Ungene var rødaktige og hadde store hvite dundusker på hodet og ryggen. Den 26. juni var redet forlatt av ungene."

Det første hekkefunnet i Vest-Agder er såvidt jeg kan se omtalt i Piplerka 3/4-1977, og gjelder det fra Sukkestøl, Randesund, 1976 (dato ikke angitt). Plassert 8,5 m oppe i ei bjørk i kanten av ei myr med blandingsskog rundt. Funnet av Sverre Berhus, Randesund. Reiret inneholdt da 4 unger. Kontrollert av E. Wrånes og Einar Hansen.

Nedenfor følger en del observasjoner fra hekketiden spredt over hele fylket. Noen av disse er tidligere publisert i "Piplerka".

2 ind. Kleven, Mandal apr./mai 1978.

1 par Frøtjern, Dønnestad 5.5.1979. TV.

1 par +1 juv, Dønnestadmoen 27.7.1979. TV.

hekkefunn Bjørnstad, Randesund 19.5.-18.6. 1983. TV.

syngende hann obs. i hekketida flere ganger 1984, Spetteland, Mandal. Biotop: Høyreist eikeskog.

syngende hann + par obs. mai/juni 1985, Tjorteland, Mandal. Biotop: Edelløvsog med mye stor eik.

2 ad. matet min. 2 juv. Tveit, Kristiansand 9.7.-85. TV.

Hekkefunn på Steinsland, Lindesnes 1990. Reir ikke funnet, men begge foreldre sett i "skytteltrafikk" til og fra reirområdet. Biotop: Edelløvsog og frukttrær.

Saudland, Lindesnes: 1 ind. i hekketida ca. 1980. Biotop: Eik og edelløvsog.

ROGALAND

Det har ikke lyktes å finne omtalt hekkefunn fra Rogaland, men i Vår Fuglefauna 4/80 står omtalt sommerfunn: 3 ind. Aukland, Sandnes 16.6.-78, og fra Sokndal 1 ind. Frøyland 1.5.-79 og 4 ind. Årstad 28.8.-79. Ser ut til å opptre sjeldnere enn i forrige periode (1975 - 1979).

Til slutt en hjertelig takk til Finn Jørgensen, Runar Jåbekk og Arnfinn Henriksen som har bidratt med det vesentligste av opplysningene som gjelder Mandal.

Takk også til Roald Bengtson, Gunnar Gisholt, Bjørn E. Paulsen, Halvdan Møller og Andrew W. Clarke som alle svarte meget positivt på min henvendelse, om enn deres svar var svært varierende hva opplysninger angår.

Tusen takk også til Leif E. Gabrielsen for tegningen, og til redaktøren som får arbeidet med å redigere dette.

Hekkebestanden av knoppsvane i Vest-Agder til og med 1990

Eldar Wänæs

Litt historikk:

Knoppsvanen er ingen gammel art i Norge. Men etter gamle stedsnavn å dømme må det ha vært svaner på våre kanter også i eldre tider. Om dette har vært knoppsvaner er mer usikkert.

Rolf Lie ved Zoologisk museum i Bergen forteller at knoppsvaneknokler er meget sjeldne i fyllinger ved gamle boplasser her i landet. Det er f.eks. funnet knoppsvaneknokler i en fylling på Møre - som er datert til ca. 3.000 år før nåtid. Det er også gjort noen middelalderfunn fra Sør-Norge.

I Collets verk; Norges Fugle, kan vi i 1921 lese om knoppsvanen: *"Denne art er kun meget faa gange truffet i (tilsynelatende) vild tilstand hos oss. Det første kjente eksemplar var en ungfugl i graa dragt, skudt paa isen i bunden af Kristianiafjorden 31. december 1869. Den næste, ogsaa en graa ungfugl, blev skudt ved Tvedestrand i december 1870. I følge Bahr blev ogsaa i nærheden av Stavanger to yngre svaner skudt i december 1869 og 1870. I slutningen af december 1878 saaes atter en tamsvane, denne gang et fuldt udfarvet individ, i Mosvannet ved Stavanger"* (Collet 1921).

I Skandinavia var bestanden nede på et bunnivå omkring 1925. Det hekket da f.eks. bare 3 eller 4 par knoppsvaner i hele Danmark, og arten ble fredet (Fog 1982). Etter at arten ble fredet, registrerte man en tydelig økning i bestanden. Det er trolig denne vekstperioden vi nå ser resultatene av i Norge.

Første hekkfunn her i landet, av ville knoppsvaner, var ved Fredrikstad i 1937, og i 1961 hekket 6 par i dette området. Ett par hekket på Toten, Oppland, i 1967. Det var et mislykket forsøk på hekking i Vestfold i 1948, og nye hekkinger i 60-årene. Dette er de

første hekkinger her i landet i dette århundre.

Siden har bestanden bare vært i økning, og i 1983 ble første hekkforsøk gjort i Vest-Agder (Jåbekk 1986). Da arten er lett å oppdage, og sikre data enkelt kan samles, vil det være av interesse å følge artens etablering i fylket i årene framover.

Status i Vest-Agder

Denne artikkelen gir en oversikt over det vi vet om knoppsvane-hekkinger i Vest-Agder t.o.m. 1990. Opplysningene er innsamlet i løpet av vinteren 1990/91. Personer som en antar kjenner til knoppsvanenes forekomst i sitt lokalmiljø er forespurt og har stillet sine erfaringer og notater til disposisjon.

Resultater

De innkomne resultater er satt opp i tabellform. Tabellen gir en oversikt over hekkelokaliteter i de enkelte kommuner i fylket som har hatt hekkende knoppsvaner i årene 1983-1990. Kartsiden viser hekkelokalitetene i 1990. Det skal her gis en kort kommentar til hver enkelt kommune.

Farsund: I 1982 var det opptil 3 par i Nesheimvannet i juni-juli, men ingen tilløp til hekking kunne observeres. I 1983, -84 og -85 holdt 1-2 par til her i hekkeseongen - fremdeles ingen hekking. I 1986 gikk ett par til hekking, men det ble mislykket, av ukjente årsaker. Ett par hadde vellykket hekking i Nesheimvannet i 1987, -88, og -89. I 1990 hekket ingen knoppsvaner i Nesheimvannet, men 2 voksne par og 1 subad. par hadde tilhold i vannet. Mye territoriekamper og slåssing kan ha vært årsaken til at det gamle paret(?) ikke fikk ro på seg til å gå til hekking. I 1990 ble første saltvannshekking konstatert i kommunen; vellykket hekking ved Tranevåg i Spind.

I Prestevann har det holdt seg ett par hver vår siden 1988, men ingen hekking. Mye forstyrrelser p.g.a. kajakkpadling. I Hanangervann har det vært ett par i april-mai 1989 og -90. I Brastadvann og Kråkenesvann var det ett par på hver lokalitet i 1990.

Bestanden er økende i kommunen. De ikke-hekkende parene er trolig ikke kjønnsmodne par som er i ferd med å etablere seg. (Alle opplysninger fra Farsund: Kåre Olsen).

Lindesnes: Første hekking i 1989 ved at ett par hekket ved Fløyholmen utenfor Tjøm. Vellykket hekking (Runar Jåbekk).

Mandal: Våren 1983 startet ett par reirbygging i Søylekilen ved Sånum. Høyvann ødela hekkingen og fuglene flyttet samme vår over til Landekilen hvor de bygde reir og la egg. Fuglene forlot reiret etter å ha ligget 40 dager på reiret. Ingen egg ble klekt. (Jåbekk 1986).

Siden 1984 har det årlig vært vellykket hekking i Landekilen. 1984 er første gang vellykket hekking påvises i Vest-Agder.

I 1986 hekket første par i Harkmarksfjorden - ved Osnes. I 1990 hekket hele 6 par i/ved Harkmarksfjorden. To av parene greide imidlertid ikke å klekke eggene. (Alle opplysninger fra Mandal; Runar Jåbekk).

Søgne: Første påviste hekking i Søgne var i 1989, på Gullmannskjærene i Torvefjorden. I 1990 hekket samme paret(?) på Vestre Niglus i Torvefjorden. Videre hekket ett par i Innerkilen ved Langenes i 1990. I 1990 ble det også sett et par med unger i Kvernhusvannet, men dette var kanskje paret fra Langenes som hadde flyttet over (Jostein Andreassen med.).

I 1989 ble det sett et par med 2 små unger innerst i Trysfjorden (Asbjørn Lie med.). Det er uklart hvor disse er klekket - kanskje på samme holme i Nærverkilen som i 1990.

I Trysfjorden hekket ett par i 1990. Paret hadde reir på en holme i Nærverkilen, ytterst i fjorden (Olaf Holmen med.).

Kristiansand: I Kjosbukta ble det i 1985 for første gang registrert vellykket hekking av ville knoppsvaner i Kristiansand. I årene 1986-88 er det ikke registrert knoppsvanehekkinger i nærheten av Kjosbukta.

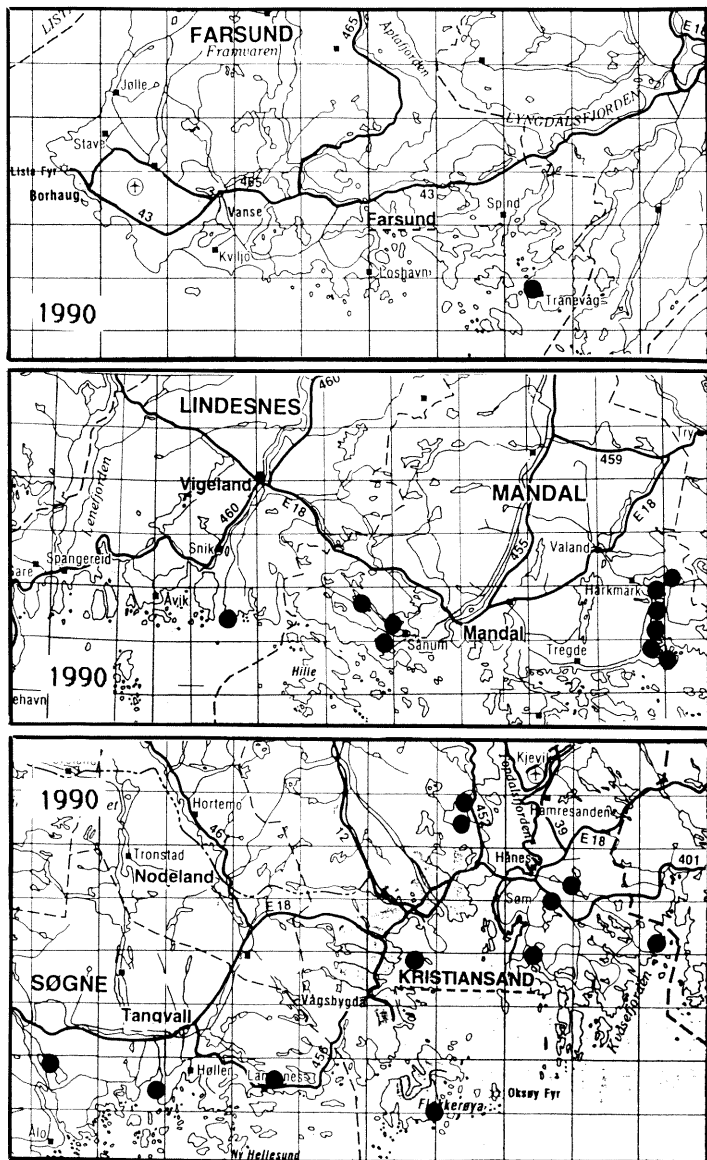
Hvert år siden 1987 har et par gått til hekking på en holme i Fidjekilen. I 1990 forlot imidlertid hunnen reiret under rugingen og døde etter noen dager.

Også i 1990 viste et par hekkeadferd på Kvarenes. Antagelig var den ene av de gamle fuglene omkommet, og den nye partneren ennå ikke kjønnsmoden - derfor ikke hekking (Arvid Kvarenes med.).

I Gillsvann hekket to par i 1990, men bare det ene paret ble sett med unger. Usikkert hvordan det gikk med det andre paret (Olaf Sandersen med.).

Tabell 1: Hekkelokaliteter for knoppsvaner i Vest-Agder 1983 - 1990.
 Navn merket med (H) betyr i eller ved Harkmarksfjorden.

<u>År</u>	<u>Kristiansand</u>	<u>Søgne</u>	<u>Mandal</u>	<u>Lindesnes</u>	<u>Farsund</u>
1983			(Søylekilen)/ Landekilen		Nesheimv.
1984			Landekilen		
1985	Kjosbukta		Landekilen		
1986			Landekilen Osnes(H)		Nesheimv.
1987	Fidjekilen Grønningen fyr		Landekilen Osnes(H)		Nesheimv.
1988	Fidjekilen Drangsvann Gillsvann		Landekilen Osnes(H) Eid(H) Ronekilen Paradisbukta		Nesheimv.
1989	Fidjekilen Grønningen fyr Kvarenes Sukke vann Drangsvann Bragdøya Gillsvann	Torvefjorden	Landekilen Osnes(H) Eid(H) Ronekilen Paradisbukta Fartøysholmen	Tjøm	Nesheimv.
1990	Fidjekilen Sukke vann Eftevåg Drangsvann Bragdøya Flekkerøya Gillsvann (2par)	Torvefjorden Trysfjorden Langenes	Landekilen Osnes(H) Eid(H) Ronekilen Paradisbukta Frydnes(H) Litlestøl(H) Selvåg(H) Kåløy(H)	Tjøm	Tranevåg

Figur 1: Kartutsnittene viser hekkelokalitetene i Farsund, Lindesnes, Mandal, Søgne og Kristiansand i 1990.

Neste side: Knoppsvane-familie i Harkmarksfjorden, Mandal sommeren 1989.
(foto: Ole Aa. Brattfjord).

Det videre arbeid

Hensikten med denne artikkelen er først og fremst å gi leserne en oversikt over hva NOF Vest-Agder vet om knoppssvanenes hekkeutbredelse i fylket siden etableringen i Mandal i 1983, samt oppfordre til videre observasjoner. Vi håper lesere som har opplysninger ut over det her publiserte vil ta kontakt med fylkesavdelingen av NOF.

NOF er interessert i å følge utviklingen i bestanden i årene framover, og håper at folk som ser knoppssvaner gjør sine notater om dette.

Knoppssvanene lever sammen i faste par i årevis, kanskje hele livet. En britisk undersøkelse har sett på skilsmissefrekvensen hos knoppssvaner. Par som tidligere hadde hekket sammen, hadde en skilsmisse på 3 prosent over 6 år. Par som ikke ennå hadde hekket, eller som hadde en mislykket hekking bak seg, viste skilsmisse på 9 prosent over samme tid (Cramp et. al. 1977).

Mange knoppssvaner danner par allerede 2. sommer. De lever som forlovede i minst en sesong før de går til hekking. Vanlig alder ved første hekking er 3-4 år (Cramp et. al. 1977). I denne forlovelsestiden kan de forsøke å holde revir - og dette har vi mange eksempler på fra Vest-Agder, se for eksempel fra Farsund ovenfor.

Vi ber folk som ser knoppssvaner i hekketiden (april-juni) notere antall og sted - og gjerne om det er ungfugler eller gamle svaner - dersom det er mulig.

Ellers bør man notere seg hekkinger; tid og lokalitet. Ingen bør skremme svanen av reiret for å telle egg - la fuglen få ruge i fred. Når klekkingen har funnet sted, kan man notere seg antall unger, og om mulig ta en tur til reiret for å registrere uklekte egg.

Har man anledning, er det også av interesse å følge kullene og registrere

evt. ungetap ut over sommeren. På denne måten kan vi få et bilde av ungeproduksjonen og kanskje få opplysninger om dødsårsaker.

Knoppssvanene foretar fjærfelling (myting) om sommeren og er ute av stand til å fly i 6-8 uker. Svanene oppsøker da gjerne grunne områder hvor de lett kan skaffe seg mat. På slike lokaliteter kan det samles mange ikke-hekkende svaner, og mengder med løse fjær på vannet forteller at fjærfelling er på gang. Det er nyttig å få registrert disse felleområdene av hensyn til forvaltningen av kystsonen.

I løpet av året omkommer enkelte knoppssvaner. I mange tilfeller er det mulig å finne dødsårsaken. Det er av interesse å få samlet alle data om døde knoppssvaner i fylket - både med og uten dødsårsak.

Dersom vi skal greie å samle inn fylkesomfattende data som nevnt ovenfor, er det nødvendig at medlemmene gjør sine notater og sender disse inn til NOF Vest-Agder. I første omgang vil prosjektet gå fram til og med 1995. Vi håper mange vil delta i knoppssvane-registreringene.

Takksigelser:

Følgende personer har bidratt med opplysninger om hekkeutbredelse i Vest-Agder:

Farsund: Kåre Olsen. **Lindesnes og Mandal:** Runar Jåbekk, Asbjørn Lie. **Søgne:** Jostein Andreassen, Olaf Holmen, Asbjørn Lie. **Kristiansand:** Asbjørn Lie, Geir Tveide, Olaf Sandersen, Bjørn Vidar Olsson, Sverre Berhus, Arvid Kvarenes.

Litteratur:

Collet, R. 1921: *Norges Fugle* (ved Ørjan Olsen). H. Aschehoug & Co..

Cramp, S. and Simmons, K. E. L. (eds.) 1977: *The birds of the western palearctic*, Vol. I - 722 pp..

Fog, Kåre 1982: *Grundbog i økologi*. Nucleus forlag - 400 pp..

Jåbekk, Runar 1986: *Knoppsvanen, ny hekkefugl i Vest-Agder*. Piplerka 2/3 - 1986.

Lie, R. W. 1989: *Animal remains from post-glacial warm period in Norway*. *Fauna norv. Ser. A* 10: 45-56.

*Knoppsvanen ble første gang registrert hekkende i Vest-Agder i 1983.
(foto: Ole Aa. Brattfjord).*

NOF Mandal lokallags tur til Danmark 1990 - med pungmeis og skjeggmeis på menyen!

Jon Noddeland

Det har etterhvert blitt en tradisjon at NOF Mandal lokallag drar på en større tur hvert år, og de aller fleste gangene har valget falt på Danmark, som med sine meget bra våtmarker og andre områder, pluss at det faller forholdsvis rimelig ut økonomisk, er et fristende reisemål når det gjelder å arrangere foreningsturer. Vi har vært i Danmark flere ganger tidligere, og det blir bare "dejliger og dejliger" for hver gang. Følgelig falt valget på Danmark også dette året.

Under fjorårets tur var vi 24 deltagere i alt, fordelt på seks biler. Turen startet fra Mandal onsdag 1.juni, og vi ankom Hirtshals kl.17.30 samme dag, etter en svært rolig overfart. En del havhest og et par krykkjer kan nevnes fra ferjeturen. Været i Hirtshals var bra, og som de fleste nyankomne gjør, la også Mandal lokallag turen innom Brugsen, nå Kvikky, og havnekiosken for innkjøp av proviant og andre "nødvendigheter".

Vi hadde ikke mer enn fått handlet litt mat før en melodios lyd nådde oss. TOPPLERKE, selvsagt! Det var to-tre stykker, og en del nye "tilvekster" til foreningen fikk seg noen nye kryss ganske tidlig i turen. I år hadde vi leid hytter på et sted som heter Kollerup strandplantasje.

Veien gikk derfor nå til nevnte sted, som seg hør og bør med nødvendige innlagte speidestopper underveis. Flere kornspurv og en duetrost som ertet en sittende musvåk ble observert langs

veien.

Før vi kjørte til hyttene og tok kvelden, hadde vi god tid til å kjøre innom Gjøl. En av bilene fikk for øvrig med seg ei sivhøne på veien.

Da vi kom til Gjøl, fikk vi sett hva et skikkelig vidstrakt gruntnvannsområde kan by på. Jeg tror noen og enhver av Danmarks-debutantene satte noe i halsen i løpet av oppholdet. Det var bare å sette seg ned og sveipe; 20-30 avosett, 2 skjeand ♂ + 1 par, og en del svarthalespover ble nok nye arter for en del. Ellers fantes det utrolige mengder av stokkand, 510 knoppsvane, sothøne, rødstilk, 200 gråhegre og 300 gravand. Mange sil- og laksender samt 5 myrsnipen ble også sett.

Vi hadde begitt oss på vei hjem, da noen ble oppmerksomme på en "rar" lyd fra buskaset ved siden av veien. Etter nærmere undersøkelse viste dette seg å være en bokfink som mobbet ei kattugle. Vi kjørte videre, og etter 50 meter kunne turens første vepsevåk bokføres.

Nøkkelhenting foregikk i Fjerritslev, og snart kunne vi fordele oss på fire hytter. Skjønt ordet hytte er vel kanskje ikke helt på høyde med situasjonen. I hver av boligene fantes nemlig to soverom pluss hems, bad m/dush, romslig kjøkkenkrok, stue med skinnsalong og TV med seks kanaler samt BADSTU!! Vi begynte så smått og ane problemer med tidlige morgenekskursjoner. For sikkerhets skyld ble det fattet vedtak om at morgendagen kunne benyttes til soving

(morgenen vel og merke).

Neste morgen var imidlertid de ivrigste likevel tidlig oppe. Hytten lå nemlig flott til blant jorder med mye trær og buskas. Noe som bød på gode muligheter for fugletitting. Og flere arter kunne nå føres på turlista: En fasan ♂, to rapphøner, to grankorsnebb, flere syngende møllere, stillits, en nydelig rødstjert ♂, toppmeis samt et flaggspettreir m/unger.

Vejlerne, det enorme våtmarksområdet som egentlig var hovedmålet for reisen, ble nå neste stoppested. Vel fremme ble teleskopene stilt opp, og følgende arter kunne noteres: 1 knekkand ♂, 1 skjeand ♂, 4-6 sivhauk, 10-15 toppdykkere, 30 ind. taffelender, toppender, laksender og det vanlige, astronomiske antall stokkender og tildels også krikkender. Avosett, rødnebbterne og svarthalespove var også vanlige arter. Utrolige ansamlinger av knoppsvane og grågås med unger, pluss mengder av alle "normale", både små og store arter, gjorde Vejlerne til en fin opplevelse. Hele denne dagen var satt av til dette området, og vi kunne derfor ta oss tid til skikkelige studier av de forskjellige artene. Et besøk til den kjente svartterne-kolonien hørte selvfølgelig med, og vi var spente på om det i det hele tatt var noen ternar igjen. Men vi hadde ikke behov å engste oss. På stedet traff vi noen danske ornitologer som kunne fortelle at det var ca. 40-45 par svartterner i området dette året. Et meget bra tall.

Et av de store målene på turen var å få krysset enten skjegg- eller pungmeis, og danskene kunne til vår store glede fortelle at det fantes 4-6 par skjeggmeis og 1 par pungmeis i området dette året. Det ble ingen av dem denne dagen, men blant alle rør- og sivsangerne hørtes derimot en rørdrum og ei vannrikse.

Været begynte nå å bli heller vått, så vi trakk oss tilbake til bilene for å kjøre rundt og prøve å se "gjennom" dråpene. I Fjerritslev lette vi etter en stork (to storker) som angivelig skulle hekke der. Etter en stund (da regnet hadde sluttet) fant vi den endelig. Alle seks bilene hadde passert reiret, som lå like "over" veien, uten å få øye på det.

Nå begynte det å gå mot kveld, og neste prosjekt ble nattravn. Etter en noe resultatløs leting, klarte et par biler til slutt å finne tre-fire spillende nattravner i et eller annet plantefelt, og etterhvert kunne alle lytte til denne merkelige lyden.

Dagen etter, søndag 3., skulle vi legge ut på en lengre dagsekskursjon langs Agger tange og Nissum fjord. Det var duskregn også denne dagen, men på Agger tange var det jo bare å sveive ned bilvinduet og "plukke" arter. De aller fleste endene var på plass: 2 taffelendhanner, flere stjertender, 3 knekkender og ca. 15 skjeender. Alle de vanlige endene var der selvfølgelig også, i stort antall: 250 gravender, uhorvelig mange stokkender, 50 brunnakker, 60-80 krikkender, 150 toppender og kvinender, 30 silender og et par laksender. Foruten alle disse endene, notertes 20 toppdykkere, flere splitt- og dvergterner, noen avosetter, 3-4 polarsniper, 10 myrsniper og 3 sandløpere. En enslig ringgås ble også oppdaget langs veien. En SKJESTORK, som hadde vært der dagen før, glimtet derimot med sitt fravær.

Vi kjørte videre nedover Bøvlinge klit og Nissum fjord, og det ble mange stopp langs veien. Enda flere splitt-, dverg- og rødnebbterner ble sett. Til og med en ROVTERNE åpenbarte seg et øyeblikk over sivskogen. Myrsniper, lappspover og steinvendere dukket opp flere steder, og ute i sjøen fløy det forbi et par dvergmåker og noen storskarv. Vi var

innom flere "vannlokaliteter", og også her var det bra med fugl. Men nå regnet det såpass mye at det ble vanskelig å se noe særlig.

Noen Kristiansands-ornitologer hadde imidlertid fått pungmeis denne dagen, og av dem fikk vi vite hvor det var rimelig bra sjanse til å få sett denne arten (den hekket jo der). Dessuten hadde Finn Jørgensen og Inge Flesjø tilbrakt natta på lokaliteten, og hadde dermed i bytte for våte soveposer, fått begge meiseartene. Det var derfor en temmelig forventningsfull gjeng som innfant seg på den tilviste brua klokken 06.00 denne siste dagen, som for øvrig også opprant med bra vær! Kassettbånd ble avspilt i en av bilene, og etter noen minutter begynte det å gå merkelige trekkninger i enkelte ansikter: Hva var nå det for en lyd?? Jo, det var pungmeis - Et flott, utfarget eksemplar av arten! Den hoppet rundt i det nærmeste busket i flere minutter, mens filmrullene forsvant som dugg for solen. Nytt "kryss" for

samtlige, og en aldeles praktfull opplevelse! Et siste resultatløst forsøk på å få skjeggmeis ble gjort, før vi måtte vende tilbake til hyttene for nødvendig rydding og vasking.

Siste post på programmet var en tur innom Skagen, og kristiansanderne kunne opplyse om at en pirol var blitt sett i området. Denne uteble, i likhet med markpiplerkene som vi visste hekket med 20-25 par nettopp her. Sola skinte fra skyfri himmel nå, og det var en svett gjeng som kom tilbake til bilene etter et par timers resultatløs tråling av lyngheiene. Men noe fugl fikk vi nå likevel sett på Skagen: Mye spurvehauk og musvåk, to lercefalk, flere vepsevåk, en turteldue, en dvergdykker i sin flotteste sommerdrakt samt en smålom.

Hirtshals og "Borgen" var neste stopp, og takket være fint vær under tilbaketuren kunne det etterhvert opplyses om to-tre krykkjer, 25 havhest, litt alkefugl og en albatross(???!!)

Noen var heldige og kunne krysse skjeggmeis på Danmarksturen. Fuglen på bildet er imidlertid fanget og ringmerket i Mandal våren 1991, bare så det er sagt!! (foto: Jon Noddeland).

Årsmelding 1990: NOF - Lista lokallag

Styret for Lista lokallag i 1990:

<i>Kåre Olsen</i>	-	<i>formann</i>
<i>Kjell Grimsby</i>	-	<i>nestformann</i>
<i>Geir H. Stølen</i>	-	<i>sekretær</i>
<i>Knut Olsen</i>	-	<i>kasserer</i>
<i>Tor O. Hansen</i>	-	<i>styremedlem</i>
<i>Nils Helge Lorentzen</i>	-	<i>styremedlem</i>
<i>Jan Erik Røer</i>	-	<i>varamann</i>
<i>Cato Buch</i>	-	<i>varamann</i>

Medlemsmøtene har fulgt det tradisjonelle mønsteret, med et hovedtema, oftest i form av lysbildeforedrag. Ellers har det vært faste innslag med siste nytt, medlemmenes kvarter samt konkurranse. En enkel bevertning med tilhørende fugleprat og kontakt medlemmene imellom har også vært et populært innslag.

Følgende hovedtema har vært behandlet: 15/2, Rauna - vestfylkets største sjøfuglkoloni (Tor O. Hansen); 15/3, Hekkebestand av sjøfugl, andefugl og vadere i Farsund kommune (Knut Olsen); 19/4, Trekkfuglstudier på Nesodden og Lista (Jan Erik Røer); 10/5, Fugleliv i Marokko (Nils Helge Lorentzen); 23/8, Tilbakeblikk på sommerens aktiviteter, blant annet fjellturen til Sirdal (Kåre Olsen); 20/9, Vadefugltrekk langs Listastrendene (Kåre Olsen); 18/10, Fugleliv i edelløvskogreservatene på Lista (Kåre

Olsen); 15/11, Natur og fugleliv i Australia (Per Øyvind Grimsby og Eivind Schiander) og 13/12 om småfugler vinterstid og føring av disse (Kåre Olsen).

Oppslutningen på møtene har i gjennomsnitt ligget på 14 frammøtte. I tillegg har vi avholdt 8 seniormøter (aldersgruppen 17 år og oppover) i foreningens hytte i Fuglevika. Her har det i gjennomsnitt vært 8 frammøtte.

Ekskursjonene

I løpet av året har følgende ekskursjoner blitt arrangert: 25/3, Hanangervann-Torpmarka-Kråkenesvann. Andefugler samt litt vårtrekk; 11.-16/4, påsketur til Ullerøy; 6/5, Dåreid og Ertsaker i Spind. Sangfugler + kattugle; 9.-10/6, fjelltur til Sirdal. Meget vellykket med mange fine observasjoner; 30/9, Mønstermyr, Flekkefjord.

Trekkoobservasjoner og ringmerking; 21/10, Listastrendene fra Havika til Kviljodden, samt Hanangervann. Mye fugl; 18/11, skjærgårdstur til Ullerøy. Liten oppslutning, og lite fugl.

Nattekursjonen i mai og Ullerøyturen i oktober ble avlyst på grunn av dårlig vær. Oppslutningen på de øvrige turene var i gjennomsnitt 8 deltagere.

Som vanlig har vi også gjennomført en god del andre aktiviteter som mange av våre medlemmer har vært engasjert i:

Vannfugltellingene ble utført i Farsund, Flekkefjord, Kvinesdal og Sirdal kommuner i januar og mars. Det ble teltet 5 656 andefugl, vadere, måker og alkefugl, skjærpiplerke og fossefall i januar og 7 150 i mars.

Vadefugltellingene ble utført langs Listastrendene, våtmark ved ferskvann, i myrområder og på dyrket mark 18.-19/8 med 3 151 vadere av 24 arter, og helgen 22.-23/9 med 4 643 vadere av 22 arter som resultat.

Vinterfugltellingene ble avviklet med normal tilslutning. Ca. 15 ruter ble teltet i Flekkefjordsområdet og på Lista.

Sjøgulregistreringene ble utført som et ledd i den årlige overvåking av den totale hekkebestand av makrellterne og ærfugl i Farsund kommune. Hekkebestanden av samtlige sjøgularter på Rauna ble også registrert samt måkebestanden i Ullerøyområdet.

Blant resultatene kan her nevnes 176 reir/par makrellterne, 15+ reir rødnebbterne, 1 520 reir sildemåke på Rauna og 46 reir ærfugl samme sted. Middels til god hekkesuksess for de fleste arter. Ærfuglen så imidlertid ut til å ha et forholdsvis dårlig år, med dårlig ungeproduksjon opp til flygedyktig alder.

Registrering av hekkebestand av vadere og andefugl på Lista ble også gjennomført, men resultatet er ikke bearbeidet ennå.

Registrering av oljeskadde og døde (ihjelsultede) sjøgul foregikk på deler av Listastrendene. Nøyaktig bearbeidet resultat foreligger ikke ennå, men en større oljekatastrofe inntraff i februar hvor flere hundre oljeofre ble registrert langs Listastrendene. Det ble av SFT antatt at nærmere 5 000 sjøgul strøk med langs Sørlandskysten på grunn av dette utslippet.

Minst like betenkelig er det at et stadig større antall døde, ihjelsultede alkefugler også drev i land: Lomvi, alke, lunde og alkekonge. Det har tydeligvis oppstått en ubalanse i næringskjedene i havet utenfor kysten vår.

Ringmerkningsgruppa har også dette året hatt en aktiv sesong, med 26 000 merkede fugl, hvorav 6 000 i Flekkefjord.

Ullerøy ornitologiske stasjon har også dette året hatt minimal aktivitet når det gjelder trekkoobservering og ringmerking. En del av hekkeundersøkelsene i skjærgården er god utført med Ullerøy som base.

Trekkoobservering og ringmerking i Lista fyr-området har blitt gjennomført på en meget bra måte med kontinuerlig bemanning store deler av våren, sommeren og høsten.

En del arters trekkebevegelser er tallfestet (blant annet grågås og storskarv), mange sjeldenheter er påvist (blant annet åkersanger!, middelhavsspurv! og skjeggmeis!), og et stort antall fugl er ringmerket, for eksempel 41 kvartbekkasin.

Foreningen har ellers deltatt i en søppelinnsamlingsaksjon langs Listastrendene etter oppdrag av miljøvernavdelingen i Vest-Agder. Vi har ellers arbeidet med de vanlige sakene, som for eksempel forvaltningen av verneområdene på Lista, hvor vi har sendt diverse skriv og uttalelser til forskjellige instanser.

Det ble på slutten av året opprettet en gruppe fugleinteresserte i Sirdal, som i alle fall foreløpig ønsker å være tilsluttet Lista lokallag.

Medlemstallet har vist en svak økning, og var ved årsskiftet 68, hvorav 8 kvinnelige. Den lenge ønskede båten til

bruk under vannfugltellinger og sjøfuglregistreringer er nå blitt innkjøpt (15 fots Herwa plastbåt). Dette gjorde et godt innhugg i økonomien vår, men tross underskudd på 10.000 kroner i driftsresultatet for 1990, er foreningens økonomi fremdeles forholdsvis tilfredsstillende.

En økende oppslutning om møtene og andre aktiviteter mot slutten av fjoråret lover godt for foreningen i det kommende år.

*Formann
Kåre Olsen
Lista 02.02.91*

NOFs siste nytt-telefon!

Nå er også NOF tilknyttet det etterhvert så velkjente Teletorget, Televerkets nye 020-tjeneste. Ringer du 020 - 59 090 kommer du til NOFs siste nytt-telefon, og får aller siste nytt om sjeldenheter i Norge. Her får du høre hvor artene er å treffe, og når de sist ble sett. Denne tjenesten koster 3,50 kroner per minutt, og et eventuelt overskudd tilfaller FUGLEVAKTA!

Glem heller ikke vår lokale siste nytt-telefon på Miljøhuset, 043 - 60 604, hvor det regelmessig leses inn nytt om godbiter på fuglefronten i Vest-Agder.

Regnskap 1990: NOF - Lista lokallag

	Inntekter	Utgifter
Medlemskontingent	3 035,-	
Matsalg på møtene	673,50	
Salg av foreningsartikler	1 093,-	
Hekkereregistreringer 1989	1 180,-	
Renter	1 018,08	
Strandrydding	1 800,-	
Kulturmidler	1 500,-	
Loddsalg (NOFs landslotteri)	760,-	
Porto		797,30
Kjøp av mat og drikke		643,65
Kontorutgifter		330,80
Kjøp av foreningsartikler		3 178,10
Utbetalt for strandrydding		800,-
Kjøp av båt og -utstyr		10 889,-
Kjøp av minkfeller		1 350,-
Loddkjøp (NOFs landslotteri)		1 000,-
Sjø- og vannfugltellingene		1 745,-
<i>Beholdning 1/1 - 1990:</i>		
Kasse	413,-	
Postgiro	4 091,68	
Sparebanken Sør	138,-	
Postsparebanken	20 645,-	
<i>Beholdning 31/12 - 1990:</i>		
Kasse		129,60
Postgiro		6 689,76
Sparebanken Sør		144,-
Postsparebanken		8 650,-
Balanse	36 347,26	36 347,26

Kasserer
Knut Olsen

Årsmelding 1990: NOF - Mandal Lokallag

Styrets sammensetning i 1990 har vært:

<i>Bernt Kåre Knutsen</i>	-	<i>Formann</i>
<i>Jarle Egset</i>	-	<i>Kasserer</i>
<i>David Drangslund</i>	-	<i>Sekretær</i>
<i>Ole Aa. Brattfjord</i>	-	<i>Styremedlem</i>
<i>Arnfinn Henriksen</i>	-	<i>Styremedlem</i>
<i>Inge Flesjå</i>	-	<i>Styremedlem</i>
<i>Ivar Hille</i>	-	<i>Varamann</i>
<i>Jon Noddeland</i>	-	<i>Varamann</i>
<i>Joakim Johannessen</i>	-	<i>Varamann</i>

1990 ble et nytt aktivt år for Mandal lokallag. Medlemstallet var ved utgangen av året på nærmere 70! I løpet av 1990 har miljøhuset i Torjusheigata blitt flittig benyttet. Der har medlemmene samlet seg for å drøfte siste nytt av observasjoner, planlegge ekskursjoner, legge inn merkedata m.m.. Den yngre garden benytter seg særlig mye av miljøhuset.

I løpet av 1990 er det faktisk sett hele **224 arter** i Mandal. Av de mest celebre kan nevnes vannsanger, steppehauk, svartehavsmåke, båndkorsnebb, svartglenter og aftenfalk.

Gjennom året har det blitt avholdt to styremøter, tolv medlemsmøter og fire

foreningsturer. Frammøtet på foreningsmøtene har ligget jevnt på 25 til 30 personer. Programmet er fortsatt det tradisjonelle med konkurranse, lysbilder, fugleprat, brus og boller. Tre av foreningsturene gikk til Lista, mens den fjerde gikk til Skagen og Vejlerne i Danmark. Det store i Danmark var pungmeis, som for øvrig alle fikk sett, og dessuten skjeggmeis på Inge Flesjå og Finn Jørgensen.

Ringmerkingen i fjor ble noe svakere enn de siste årene. Dette skyldes hovedsaklig for få ringmerkere under høsttrekket på Jåbekk, samt at Stavanger Museum sendte for få ringer til sildemåke-merkingen for andre året på rad. Det ble dessverre heller ingen store

overraskelser i nettene i 1990. Bortsett fra da den første havssvalen i Mandal ble fanget og ringmerket.

Mandal lokallag har mange prosjekter på gang. De viktigste er ærfugl-, vannfugl-, kanadagås- og hvitryggspett-prosjektene. Nytt av året var dessuten et prosjekt i samarbeid med Vest-Agder Energiverk (VAE). Det gikk kort ut på å registrere rastende fugleflokker på VAEs linjenett. Målet med dette prosjektet var om mulig å finne ut om der var en sammenheng mellom hyppige kortslutninger av strømtilførselen i distriktet og store mengder rastende fugl, hovedsaklig stær, på linjene. Prosjektet førte ikke fram i den forstand at VAE ble noe klokere på dette problemet enn det de var før Mandals-ornitologene satte i gang sine grundige feltundersøkelser.

Men det førte fram i den forstand at NOF Mandal lokallag ble noen (kraft)kroner rikere. Det største prosjektet som foreningen satser på nå, er hvitryggspett-prosjektet. I fjor ble det merket fugl i ett reir i tillegg til merking av et enkeltindivid. Hvitryggspettene blir også fargemerket. Alle de ovenfornevnte prosjektene, med unntak av VAE-prosjektet som var et engangsforetagende, bringer en del penger i foreningskassa. Først og fremst fordi deltakerne jobber gratis. De gjør med andre ord en flott jobb for foreningen!!!!!!

Sekretær

David Drangslund

Mandal 07.01.91

Opprop gåsetrekk! - opprop gåsetrekk!

Jeg planlegger en artikkel om gåsetrekket i Vest-Agder. Alle opplysninger om forekomst av trekkende, rastende og overvinrende gjess, samt trekktider og trekkruiter er interessante; generelle betraktninger, såvel som konkrete observasjoner. Alle gåsearter vil bli behandlet dersom jeg får tilstrekkelig materiale. Få med opplysninger om underartstilhørighet, om mulig.

Opplysninger sendes til:

***Tellef Vestøl
Dønnestad
4740 Tveit***

Regnskap 1990: NOF - Mandal lokallag

	Inntekter	Utgifter
Hus og lokallag		275,-
Mat og brus		3 501,66
Porto og materiell		323,-
Båtforsikring (1989-90)		2 806,-
Avdrag båt		6 400,-
Abonnement, div. tidsskr.		633,20
Blomster		157,-
Premier og gaver		932,-
Danmarkstur		15 971,50
Renter	105,-	
Kontingent	3 400,-	
Inn på møtene	2 543,-	
Strandrydding	4 000,-	
Rydding, Vengelsholmen	1 950,-	
Loddsalg	1 584,-	
Danmarkstur	12 500,-	
Legat, Mandal kommune	2 000,-	
Diverse	150,-	
	28 232,-	30 999,36
<i>Beholdning 31/12 - 1989</i>	3 275,23	
<i>Beholdning 31/12 - 1990</i>		507,87
Balanse	31 507,23	31 507,23

Godkjent og revidert, Mandal 6/1 - 1991
Bernt Kåre Knutsen

Kasserer
Jarle Egseth

Årsmelding 1990: NOF - Kristiansand lokallag

Følgende styre ble valgt for 1990:

<i>Peder Kristian Knutson</i>	-	<i>formann</i>
<i>Sigve Hornnes</i>	-	<i>sekretær</i>
<i>Øyvind Fjeldsgård</i>	-	<i>kasserer</i>
<i>Sven Rislaa</i>	-	<i>styremedlem</i>

Det ble i 1990 arrangert tre medlemsmøter: Det første 13.februar med Finn Jørgensen fra Mandal som viste lysbilder og fortalte om en tur til Venezuela; 24.april med Runar Jåbekk fra Mandal som viste lysbilder og fortalte om Marokko, og et møte 30.oktober hvor vår egen Eldar Wrånes viste lysbilder fra en fugletur til Florida.

Det ble i tillegg arrangert i alt fire Listaturer. Den første gikk av stabelen 1.mai. De andre tre ble arrangert 20.mai, 23.september og 7.oktober.

Gledelig er det at det høsten 1990 ble registrert en markert framgang i oppslutningen om både turer og foreningsmøter.

Mens det i fjor vår stort sett bare var den såkalte "harde kjerne" som møtte opp, var det på høsten cirka 12 til 15 personer med på arrangementene - og da med et godt tilskudd også av den yngre garde. Når det gjelder de tradisjonelle aktivitetene, har vannfugltellingene vært gjennomført som vanlig med en telleperiode i januar og en i mars.

Medlemsmassen er stabil, og kontingent-innbetalingen samsvarer bra med antall registrerte medlemmer.

Sekretær
Sigve Hornnes
Kristiansand 04.01.91

*Regnskap 1990:***NOF - Kristiansand lokallag**

	Inntekter	Utgifter
Medlemskontingent	2 120,-	
Renter 89/90	1 002,04	
Porto		802,20
Konvolutter		219,20
Stempel		228,-
Postboks		25,-
Utlegg div. turer 89/90		850,-
	3 122,04	2 124,40
Beholdning 31/12 - 1989	14 299,41	
Bank 31/12 - 1990		14 131,65
Postgiro 31/12 - 1990		940,-
Kontanter 31/12 - 1990		225,40
Balanse	17 421,45	17 421,45

*Kasserer**Øyvind Fjeldsgård*

Piplerka 1990: Årsmelding fra tidsskriftredaksjonen

1990 har vært et spesielt år for Piplerka. I løpet av året kom vi skikkelig i gang med stoff-redigering på data, og alt ble kjørt ut på laserskriver. Kvaliteten har vært varierende, men stort sett bra.

Det har blitt utgitt i alt tre tidsskrifter, hvorav det siste dessverre ble et dobbeltnummer. Dessverre, siden vi fra starten av året forespeilet oss selv at vi denne gangen omsider skulle klare fire enkeltnummer. Men det gikk altså ikke. Litt synd egentlig, siden dette var selve jubileumsårgangen. Vi har imidlertid aldri før ligget bedre an til å klare fire enkeltnummer enn nettopp i 1990. Bare så det er sagt! Denne gangen kom vi heller ikke på etterskudd. Alle numrene ble utgitt i løpet av kalenderåret.

Årets første nummer var som kjent et jubileumsnummer. Piplerka rundet 20 år, og vi slo til med et nummer med fire-fargers omslag. Dette nummeret var også et presentasjonsnummer av både fylkeslag, lokallag, sentrale personer og aktiviteter i Vest-Agder. I dette nummeret trykket vi også en total oversikt over de arter som er observert i fylket fram til og med 1987.

Resultatet ble alle tiders, men kostbart. Dette nummeret alene kostet hele 11.000 kroner! Jeg tviler med andre ord på at vi kommer til å prøve oss med fargeomslag flere ganger.

Piplerka benytter fremdeles Hegland Trykkeri A/S i Flekkefjord. De gjør en utmerket jobb, og er veldig greie å ha med å gjøre. De fortjener honnør for vel utført arbeid. Men litt ris trenger de også! For til tross for gjentatte purringer, klarer de aldri å få Piplerka-korrespondansen tilsendt til riktig adresse. Den havner fremdeles i Kristiansand, og ikke hos redaktøren på

Skjebstad som ønskelig. Får bare håpe noen av trykkeriets folk leser dette!

I 1990 har det blitt trykket i alt 164 sider. Som ovenfor nevnt har vi skrevet alt på data, og kjørt stoffet ut på laserskriver. Reidar Thorsvik, som driver Eivon Data i Mandal, har stilt både skriver og seg selv til disposisjon for oss til utkjøring av stoffet, mot et vederlag på mellom 400 og 500 kroner for hvert nummer. Vi har fraktet disketter fra Miljøhuset og over til Eivon Data. En ordning som dessverre viste seg å fungere heller dårlig rent teknisk. Fra og med 1991-årgangen kjøres imidlertid Piplerka ut på vår egen laserskriver!

Dessuten er jeg ganske overbevist om at vi i 1991 omsider skal klare å få ut fire enkeltnummer. Vent og se!!

Som kjent har vi lenge hatt på trappene et eget ringmerkingsnummer, som etter planen skulle ha kommet ut i løpet av 1990 som nummer 4-1989, og dermed komplettert '89-årgangen. Men det har vi ikke maktet å få til.

Ringmerkingsnummeret vil imidlertid etter alt å dømme i stedet bli utgitt som en del av 1991-årgangen. Hovedårsaken til den stadige forsinkelsen, henger sammen med at vi ikke har hatt kapasitet til å jobbe med dette omfattende materialet ved siden av de ordinære numrene.

Ole Aa. Brattfjord
Redaktør

Årsmelding 1990:

Oljekontaktutvalget i NOF Vest-Agder

Utvalget har bestått av:

Nils Helge Lorentzen (formann), Finn Jørgensen og Øyvind Fjeldsgård.

I perioden fra siste årsmøtet har det ikke vært registrert noen større oljeutslipp langs Vest-Agders kystlinje. Det er blitt funnet mye død fugl i strandsonen, men av disse var det kun ca. 10 prosent som hadde olje i fjædrakta. De resterende 90 prosent var avmagrede fugler som ble funnet døde eller døende, og da trolig på grunn av matmangel. Også andre steder ble det observert mye død alkefugl. Analyser av alkekonger funnet på Lista viste at disse var døde grunnet matmangel!

Om vi ser på artsfordelingen er det svært urovekkende at det er gått så hardt ut over alkekongen. Denne lever av planktonisk føde, og da beveger vi oss inn på det laveste leddet i næringskjeden. Noe som forteller oss at livet i havet er i ubalanse. Alkekongen utgjør ca. 80 prosent av det totale materialet.

Under vår årlige vannfugltelling i januar ble det inngått en avtale med fylkesmannens miljøvernnavdeling om å telle opp døde fugl i utvalgte strandområder i fylket. Registreringene ble gjort i tiden 12. - 13. januar 1991. Dette resulterte i 333 døde alkefugler. Av disse må 34 lunder sies å være spesielt, da denne vanligvis kun registreres sporadisk i fylket.

Av andre planer som utvalget hadde som målsetting i 1990 var å få igangsatt en fast overvåking langs stranda fra Havika til Kviljodden på Lista i Farsund kommune. Dette var nesten ferdig klarert med viltforvalter Per Espen Fjeld hos fylkesmannens miljøvernnavdeling. Til denne meget viktige overvåkingen skulle vi få et årlig beløp på 15.000 kroner, noe som vi

var rimelig bra fornøyd med. Men dessverre skjedde det noen småglipper her. Direktoratet kunne ikke bestemme seg, SFT ville muligens støtte opp om dette og til slutt fikk vi en ny "gammel" viltforvalter hos fylkesmannen. Alt dette gjorde at vi fortsatt ikke har fått til noen avtale på dette området, men viltforvalter Tor Punsvik har et godt samarbeid med NOF, og har begynt arbeidet fra bunnen av med diverse søknader til de tidligere nevnte instanser. Vi får håpe det blir bedre resultat denne gangen.

Til slutt vil jeg nevne at vi i NOF må få til en bedre rapportering/samarbeid med viltnebdene. Vi må også prøve å bli knyttet inn i oljevernøvelser rundt i fylket. Det er for dårlig slik det fungerer i dag.

Finn Jørgensen
Mandal 22.mars 1991

Årsmelding 1990: Oppsummering fra LRSK Vest-Agder

Komiteens sammensetning har i 1990 vært Leif E. Gabrielsen, Nils Helge Lorentzen, Jan Michaelsen, Tellef Vestøl og Eldar Wrånes.

LRSK har i løpet av 1990 mottatt 190 saker til behandling. Kun 74 av disse er behandlet foreløpig. Sakene 75-190 venter fortsatt på behandling. 25 saker er oversendt NSKF.

Publiseringer fra LRSK i 1990:

■ *Piplerka nr. 1:*

Total artsliste for Vest-Agder. Denne fungerer også som sjeldenhets- og rapporteringsliste.

■ *Piplerka nr. 2:*

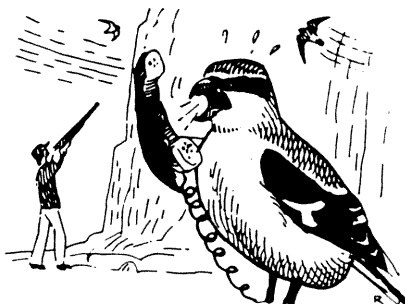
LRSK-rapporten for 1988.

LRSK har mottatt en oversikt over beleggsmateriale som NSKF sitter på. Dette vil forhåpentligvis bli oversendt LRSK i løpet av våren/sommeren. Så snart alt dette beleggsmaterialet er mottatt og sortert, vil det bli returnert til eierne.

For LRSK:

Leif E. Gabrielsen

FUGLEVAKTA
Tlf.090-29500

Årsmelding 1990: NOF avdeling Vest-Agder

Styrets sammensetning i 1990 har vært:

<i>Finn Jørgensen</i>	-	<i>formann</i>
<i>Ivar Hille</i>	-	<i>kasserer</i>
<i>Runar Jåbekk</i>	-	<i>sekretær</i>
<i>Øyvind Fjeldsgård</i>	-	<i>styremedlem</i>
<i>Bernt K. Knutsen</i>	-	<i>styremedlem</i>
<i>Kåre Olsen</i>	-	<i>styremedlem</i>
<i>Peder K. Knutson</i>	-	<i>varamann</i>
<i>Ole Aa. Brattfjord</i>	-	<i>varamann</i>
<i>Kjell Grimsby</i>	-	<i>varamann</i>

1990 har vært nok et aktivt år for NOF avd. Vest-Agder. Aktiviteten i fylkesavdelingen er stadig økende, noe som i første rekke skyldes vårt "kontor" på Miljøhuset i Mandal. Selv om driften av huset har medført enkelte problemer, har det utvilsomt vært med å styrket fylkesavdelingen. En jevn strøm av henvendelser fra publikum viser at det er behov for et sted der "fuglefolket" kan treffes. Også flere offentlige instanser (bl.a. politiet(!) og viltnemda) henvender seg til Miljøhuset. Spesielt under arbeidet med Piplerka har det vært nyttig med et fast kontor.

Som vanlig har fylkesavdelingen også i 1990 organisert en rekke registreringsprosjekter, der lokallagene har utført feltarbeidet. Det største prosjektet er sjøfuglregistreringene som omfatter en rekke kolonier i hele fylket.

Også på hvitryggspett er det gjort et stort arbeid i 1990, spesielt i Flekkefjordområdet. Ellers er de tradisjonelle vannfugltellingene og vinterfugltellingene fulgt opp som vanlig. Rapport fra vannfugltellingene i 1990 er publisert i Piplerka nr. 1-91. For vinterfugltellingene henvises til egen årsrapport. Når det gjelder arbeidet i LRSK, Oljekontaktutvalget og Piplerka vises det til egne rapporter fra disse komiteene.

Fylkesavdelingen sendte i 1989 ut forespørsel til alle fylkets kommuner om å bli fast høringsinstans i arealplansaker. Det var litt forskjellig respons på dette, men for endel kommuner fungerer dette bra.

Gjennom flere år har fylkesavdelingen

presset på forvaltningsmyndighetene for å få utvidet ilandstigningsforbudet i fylkets sjøfuglreservater til 1. august.

Signaler fra DN tyder på at dette vil bli en realitet fra og med 1992.

I løpet av 1990 er det satt i gang organisert stasjonsdrift ved Lista fyr. Et imponerende arbeid er utført gjennom hele året, og på styremøte feb. 91 ble det vedtatt å opprette Lista Ornitologiske Stasjon. Dette blir tatt opp som egen sak på årsmøtet.

Kontakten med NOF sentralt har vært bra i 1990, selv om styrereferater og annen informasjon blir sendt ut svært sent.

Formann og sekretær representerte fylket på hovedforeningens årsmøte i Tromsø i mai 1990. Her ble Finn Jørgensen valgt inn i NOF's hovedstyre. Økonomisk har 1990 vært et spesielt år. Omsetningen er meget høy, noe som vitner om stor aktivitet. Det er likevel viktig å være klar over at flere av de store inntektene i 1990 ikke kan forventes i 1991.

Selv om utgifter til laserskriver utgjør endel, er det klart at vi i 1991 enten må finne nye inntektskilder eller redusere utgiftene. Se forøvrig regnskap og budsjett.

Etter lang "kamp", og mye arbeid, spesielt av Bernt K. Knutsen kunne foreningen i 1990 motta en arv på ca 120.000,- fra Karl A. Jacobsen.

Karl A. Jacobsens minnefond på kr 100.000,- er opprettet, og fondsmidler vil deles ut en gang årlig pr. 1. januar.

Komiteene har i 1990 hatt følgende sammensetning:

Piplerka: Ole Aa. Brattfjord (redaktør), Finn Jørgensen og Runar Jåbekk. Nils H. Lorentzen og Tellef Vestøl har vært kontaktmenn for henholdsvis Lista og Kristiansand lokallag.

LRSK: Leif E. Gabrielsen (formann), Nils H. Lorentzen, Jan Michaelsen, Eldar Wrånes og Tellef Vestøl.

Vannfugl: Kåre Olsen (formann), Gunnar Gundersen og Øyvind Fjeldsgård.

Kontaktmann "Siste Nytt": Nils H. Lorentzen.

Vinterfuglkomiteen: Kjell Grimsby (formann), Ivar Hille og Øyvind Fjeldsgård.

Oljekontaktutvalget: Nils Helge Lorentzen (formann), Finn Jørgensen og Øyvind Fjeldsgård.

Kontaktmenn Vår Fuglefauna: Nils H. Lorentzen, Ole Aa. Brattfjord og Tellef Vestøl.

Regnskap 1990: NOF avdeling Vest-Agder

	Inntekter	Utgifter
Prosjekter	80.852,-	26.896,-
Piplerka	7.900,-	15.082,-
Arv/Arveavgift refundert	34.398,-	
Husleie		26.000,-
Porto		3.386,2
Salg	10.877,4	28.182,1
Arbeid for trygd	27.475,-	24.900,-
Telefon		5.986,2
Strøm		5.163,-
Kontorutstyr		7.461,6
Laserskriver		16.130,-
Nett Lista Fyr		5.378,-
Representasjon/bevertning	6.289,-	10.468,5
Diverse	2.700,-	2.584,2
	173.698,3	177.658,2
<i>Beholdning 28.02.90</i>	22.238,9	
<i>Bank 21.03.91</i>		5.597,-
<i>Postgiro 21.03.91</i>		1.000,-
Kontanter		450,-
Varebeholdning Miljøhuset		11.232,-
Balanse	195.937,2	195.937,2

Karl A. Jacobsens Minnefond: pr 01.01.91: 103.857,24

Runar Jåbekk
kasserer

Ivar Hille
kasserer

Årsmøtet i NOF avdeling Vest-Agder

Ole Aa. Brattfjord

Det var som vanlig godt frammøte da NOF avdeling Vest-Agder fredag 22.mars trommet sammen til årsmøte på Risøbank i Mandal. Alle tre lokallagene var godt representerte, og ekstra gledelig var det å se at også Kristiansand lokallag denne gangen stilte svært så mannssterkt opp. Finn Jørgensen ble valgt til møteleder, og Ole Aa. Brattfjord hadde som sedvanlig jobben som "skriver".

Både innkallingen til årsmøtet og årsmeldingen ble godkjent uten innvendinger.

Til dette årsmøtet ble regnskapet for Miljøhuset lagt fram integrert i fylkesavdelingens regnskap. Og når det gjaldt tallene for Miljøhuset, var det lite hyggelig å kunne konstatere at det i løpet av fjoråret ble stjålet varer og artikler for mer enn 6.000 kroner.

Runar Jåbekk, som refererte regnskapet, slo fast at det aldri har vært meningen å sitte igjen med stor fortjeneste på Miljøhus-salget.

- Men det har heller ikke vært meningen å gå med underskudd. Vi var klar over at det foregikk "nasking", men at omfanget var såpass stort som dette ante vi faktisk ikke. Rutinene på huset er imidlertid skjerpet kraftig inn, og vi kan således se bort fra et lignende svinn på neste års regnskap, sa Jåbekk.

Han kunne videre fortelle at dette årsregnskapet ikke har blitt revidert i forkant av årsmøtet. Årsaken er at vedtaket som ble fattet på fjorårets årsmøte om å engasjere en ny revisor uten tilknytning til foreningen har blitt uteglemt. Det ble da fremmet forslag om å "fri" til en eller annen i Naturvernforbundet i Mandal om å ta desisjonsoppgaven overfor fylkesregnskapet som et vederlag for at de får benytte Miljøhuset gratis til sine møter. Et forslag som ble enstemmig vedtatt. Deretter ble også regnskapet godkjent.

På tampen av denne avdelingen hadde

Finn Jørgensen en kort orientering om problemer som hadde oppstått vedrørende leien av Miljøhuset. Utleieren fremmet for en tid siden et overraskende krav om kraftig økning av husleien, fra 24.000 kroner i året og opp til hele 48.000. Altså ikke mindre enn en dobling! En slik sum ville imidlertid fylkesavdelingen aldri makte å betjene.

- Vi forhandler om prisen, og siste tilbudet vi har fått er en leiesum på 36.000 kroner i året. Det kan vi imidlertid heller ikke godta, og vi mener dessuten at leiekontrakten ikke gir rom for et slikt krav. En indekserregulering på fire-fem prosent må vi nok sannsynligvis regne med, og det blir nok således aktuelt å forhandle et sted mellom 36.000 og 24.000 kroner, sa Jørgensen (i skrivende stund (19.april) er det imidlertid klart at månedsleien har blitt fastsatt til 2.500 kroner - altså en årsleie på 30.000 kroner).

Det er også klart at utgiftene er i ferd med å vokse oss over hodet, og Jørgensen la ikke skjul på at fylket nå enten må finne flere inntektskilder eller kutte ned på utgiftene - og det er vel ingen tvil om hva som er det enkleste.

Komiteenes årsmeldinger

Årsmeldingen fra tidsskriftredaksjonen ble referert uten innvendinger. Det ble heller ikke knyttet større kommentarer til LRSKs årsmelding.

Oljekontaktutvalget la også fram årsmelding, selv om utvalget i løpet av året heldigvis ikke har hatt så mye å engasjere seg i når det gjelder oljesøl. Det ble imidlertid klart for alle at oljekontaktutvalget er et lite dekkende navn, ettersom det de siste vintrene har blitt skyllet i land store mengder sjøfugl som har omkommet av ganske andre årsaker enn oljesøl. Det ble således vedtatt å finne et annet, og mer egnet navn for dette utvalget, slik at det kan jobbe både med oljesøl og andre katastrofer. Salen ønsket også at utvalget gjennom Piplerka publiserer stoff om de registreringene av død sjøfugl som har foregått, og som kommer til å foregå. Noe utvalg-medlem Finn Jørgensen lovte ville bli tatt til følge.

Når det gjelder vannfugltellingene, så har resultatene fra de allerede blitt publisert (se Piplerka 1 - 1991).

Det ble ikke lagt fram noen egen rapport vedrørende vinterfugl-tellingene. Men de siste resultatene vil nok ventelig bli publisert i Piplerka om ikke alt for lenge.

Valg

Valgene gikk som sedvanlig kjapt og greitt unna. Hovedstyret ble gjenvalgt (se sammensettingen i årsmeldingen), og det samme gjorde redaksjonskomiteen for Piplerka, LRSK-komiteen, vannfuglkomiteen og kontaktmannen for "siste nytt" i Vår Fuglefauna.

I vinterfuglkomiteen overtok Svein Grimsby formannsjobben etter Kjell Grimsby. Ellers som før. Også i oljekontaktutvalget ble det formannsskifte, da Lars Bergersen overtok etter Nils Helge Lorentzen. Når det gjelder lokallagenes kontaktmenn til Vår Fuglefauna, overtok Sigve Hornnes kontakt-jobben for Kristiansand lokallag etter Tellef Vestøl.

Opprettelse av LOS

Den virkelig store saken på dette årsmøtet var utvilsomt forslaget om opprettelse av ornitologisk stasjon på Lista fyr. Og til stor glede for de driftige kreftene på fyret, sluttet årsmøtet helhjertet opp om planene.

Det er NOF Vest-Agder som skal stå ansvarlig for driften av stasjonen. Men stasjonen skal ha eget styre, og formannen i stasjonsstyret skal også være representert i NOF Vest-Agders styre. Stasjonen forutsettes å stå på egne bein økonomisk, men fylkesavdelingen bør kunne bidra i kortere eller lengre overgangsperioder.

Stasjonsstyret skal alltid bestå av minst en person fra Lista lokallag og en fra Lista ringmerkingsgruppe. På årsmøtet ble dette styret valgt: Formann Jan Erik Røer, Nestformann Nils Helge Lorentzen, styremedlem Per Øyvind Grimsby og styremedlem Bjørn Erik Hellang. Om det skulle bli nødvendig, har formannen dobbeltstemme.

Når det gjelder målsetningene for den ornitologiske virksomheten ved Lista fyr, er de tidligere referert i Piplerka 3/4 - 1990.

Virksomheten ved fyret ble av årsmøtet formelt og enstemmig døpt "Lista Ornitologiske Stasjon" (LOS).

Eventuelt

■ Under eventuelt ble det blant annet tatt til orde for prosjektarbeid i Vest-Agder i forbindelse med det pågående barskogvernet. Det ble foreslått å dra i gang et slikt prosjekt, hovedsaklig rettet mot spetter, gjennom Kristiansand lokallag for på den måten også muligens nyte godt av "miljøpakken" som Kristiansand kommune tilsynelatende har problemer med å bruke opp.

■ Kåre Olsen stilte spørsmål ved hva som skjer med Ramsar-planene på Lista. Til det kunne Finn Jørgensen fortelle at Ramsar-innstillingen fra Vest-Agder er klar, og at det blir opprettet Ramsar-område på Lista. Det blir imidlertid ikke fortgang i planene før alle berørte fylker har klar sine Ramsar-innstillinger.

■ Årsmøtet vedtok også enstemmig å øke kilometersatsen for kjøring i forbindelse med prosjektarbeid til 1,50 kroner kilometeren.

MASKINVARE
PROGRAMVARE
PROGRAMUTVIKLING
TEKNISK BISTAND M.M

AST
SANYO
HP
BROTHER
m. fl.

A
L
T
I

EIVON DATA

ST. HELENAVEIEN 2 TLF. 60190

Etablering av ornitologisk stasjon på Lista

Ole Aa. Brattfjord

Arbeidet med etablering av permanent ornitologisk stasjon på Lista fyr, kom et langt skritt videre da "Ornitologisk stasjon - Lista fyr" ble vedtatt stiftet i et møte på fyret 20.februar 1991.

Til stede på møtet var Bernt Kåre Knutsen (Mandal), Runar Jåbekk (Mandal), Ole Aa. Brattfjord (Mandal), Lars Bergesen (Lista), Tor O. Hansen (Lista), Kåre Olsen (Lista), Jan Erik Rør (Lista), Nils Helge Lorentzen (Lista), Bjørn Erik Hellang (Lista) og Atle og Svein Grimsby, Flekkefjord.

Etter et møte mellom Jan Erik Rør, Rullestad fra Farsund kommune, A. Vaagsvold som driver "Galleri Lista" og Benestad fra miljøvernavdelingen i fylket, ble det brakt på det rene at det ikke foreligger noen interesse-konflikt mellom turisme, vern og kunst i området. Noe som bør bety at en varig leieavtale med Kystverket for bryggerhuset bør kunne gå i orden.

Noe som igjen innebærer større behov for å etablere en ornitologisk stasjon av mer formell struktur enn det som har blitt drevet fram til nå.

Og det var grunnlaget for det arbeidet som ble lagt i møtet på Lista fyr 20.februar.

Resultatet av dette møtet ble at det skal rettes en henstilling til NOF Vest-Agders årsmøte i mars 1991 om å ta opp den framtidige stasjonen som en del av fylkesforeningen, og at en representant for stasjonen dermed skal få plass i fylkesstyret. Når det gjelder stasjonens styre, er det klart at både Lista ringmerkingsgruppe og Lista lokallag skal være representert i dette styringsorganet.

Stasjonen skal utarbeide årlige rapporter om driften til fylket. Deler av disse rapportene skal publiseres i Piplerka, mens det tas sikte på å mangfoldiggjøre og selge de fullstendige rapportene.

Det ble opprettet et interimsstyre bestående av Jan Erik Rør, Nils Helge Lorentzen, Runar Jåbekk og Bjørn Erik Hellang. Interimsstyret skal blant annet jobbe videre med å utarbeide reglement og budsjett for stasjonen.

Når den ornitologiske stasjonen på Lista fyr kommer i gang for alvor, er det helt opplagt at ringmerkingen vil komme først på prioriteringslisten. Men etterhvert kan det også bli aktuelt å drive trekkteflinger og lignende i stasjonsområdet.

Referat fra styremøte i NOF Vest-Agder

Ole Aa. Brattfjord

Fredag 31.mai 1991 var det styremøte i fylkesavdelingen på Lista Ornitologiske Stasjon (LOS). Til stede var Ole Aa. Brattfjord, Bernt Kåre Knutsen, Kåre Olsen, Finn Jørgensen, Øyvind Fjeldsgård, Jan Erik Røer og Nils Helge Lorentzen.

o I 1992 er det meningen at NOF avdeling Vest-Agder skal stå som teknisk arrangør av hovedforeningens årsmøte. Finn Jørgensen informerte om planene. Han kunne fortelle at arbeidet med å arrangere årsmøtet på langt nær vil bli så omfattende som forrige gang Vest-Agder stod som årsmøte-vert for hovedforeningen. Det var i 1979, og også da ble årsmøtet lokalisert til Lista. Så også denne gangen, nærmere bestemt til Husebysanden hvor der både er eget kjøkken og personale. Årsmøtet skal etter planen gå av stabelen første helgen etter påske. - NOF sentralt ordner det aller meste av arbeidet med organisering og tilrettelegging. Det vi må tenke på er blant annet underholdning og ekskursjoner. Dessuten må vi muligens organisere henting og bringing av de mest langveisfarende delegatene fra og til Kjevik og jernbanen, sa Jørgensen. Styret sluttet seg helhjertet til planene.

o Det planlegges et fellesmøte mellom lokallagene i Vest-Agder hvor det er aktuelt å bringe Roar Solheim ned til oss. I utgangspunktet var det meningen å arrangere dette møtet i midten av juni. Men styret gikk inn for å skyve det til senhøsten en gang da det trolig vil by på store problemer å samle folk til et slikt arrangement midtsommers. Roar Solheim er kjent for å holde engasjerende foredrag, og et slikt arrangement, som naturlig nok også skal være åpent for alle interesserte, vil ventelig bli god reklame for NOF utad. Finn Jørgensen fikk i oppdrag å kontakte

Solheim for nærmere avtale.

o Det ble pratet løselig om prosjekt-arbeidet i fylkesavdelingen, og styret kom fram til at det for øyeblikket ikke er aktuelt for foreningen å påta seg flere store prosjekter ut over sjøfugl/kanadagås-, hvitryggspett- og vannfugl-prosjektene. Dette er store prosjekter som krever det meste av ressursene.

Kåre Olsen kunne fortelle at Lista Aluminiumsverk har ytret ønske om å få til et fuglekasse-prosjekt i samarbeid med Lista lokallag og fylkets miljøvernavdeling. Det er aktuelt å henge opp fuglekasser i hardt røykbelastede områder, og i et rent referanseområde. Formålet med prosjektet er å se hvorvidt utslippene fra Elkem virker negativt inn på fuglenes hekkesuksess eller ikke.

- Dette vil gi sysselsetting til de yngste i foreningen, samtidig som det vil gi verdifull økonomisk avkastning, sa Olsen.

Styret mente også dette var et prosjekt Lista lokallag og fylkesavdelingen absolutt burde jobbe videre med.

Det ble også informert om at det nå muligens vil bli frigitt en del midler til "buffer-arbeid" i forbindelse med Kurt Jerstads fossekall-prosjekt. Jerstad vil da ventelig koordinere arbeidet, mens folk fra lokallagene vil jobbe en del i felten.

o Luftforsvaret planlegger etablering av brannøvingsfelt ved Slevdalsvann på Lista for å utdanne brannmannskap.

Lista flystasjon håper visstnok å få etablert en permanent prøveskole i området. Det er aktuelt å drive oljebrenning, med røyklegging av store områder som resultat. - Denne røykutviklingen kan ha negativ innvirkning på fuglelivet i området, og vi må absolutt ta denne saken opp med naturvernkonsulenten i fylket, og eventuelt kontakte luftforsvarets fly/fuglmann i Oslo, mente Kåre Olsen, og fikk full tilslutning fra styret i det.

- Selv om Slevdalsvannet ligger på militært område, må vi ikke finne oss i at den militære aktiviteten skal kunne ødelegge denne verdifulle og enestående biotopen. Vannet har trolig det største takrørbeltet i Norge, med viktige hekkebiotoper og næringsområder for en lang rekke arter. Området er helt unikt når det gjelder kjerrsangere. I 1990 ble det registrert hele sju ulike kjerrsangerarter i området! Vi har hatt vannsanger der tre år på rad nå, og stedet er årviss rasteplass for traner og store mengder riksefugl. Vi blir nødt til å kontakte miljøvernavdelingen og diskutere nærmere behovet for artsdokumentasjon og fredning. Denne saken må følges opp, slo Jan Erik Rør fast.

o Under dette punktet ble det en generell debatt om virksomheten ved LOS. Ettersom antall sjeldenheter på Lista bare ser ut til å vokse, er det også naturlig å gjøre regning med at antall besøkende til området også vil vokse kraftig i tiden framover. Det ble derfor gjort vedtak om å utarbeide ferdselsplaner for området, slik at besøkende ikke kommer i klammeri med verken grunneiere eller vernebestemmelser.

Det ble også informert om det såkalte Acro-prosjektet, som LOS etter alt og dømme skal bli en del av. Acro-prosjektet, eller Acrocephalus-prosjektet, er et samarbeidsprosjekt mellom fuglestasjoner i Europa om kjerrsangere. Det er blant annet snakk om ringmerking

og vingemåling m.m..

o Finn Jørgensen orienterte om krypskyting-problematikken i fylket, og kunne blant annet fortelle at de to skarveskytterne på Lista nå har fått 5.000 kroner hver i bot.

I år ble også NOF Vest-Agder (Finn Jørgensen) for første gang invitert til å delta på viltnemdenes fellesmøte i fylket. Der var også Terje Axelsen til stede i år og orienterte om Fuglevakta. Det ble på dette fellesmøtet vedtatt å nedsette et eget utvalg mot krypskyting i Vest-Agder, hvor viltforvalter Tor Punsvik, to polititjenestemenn fra Kristiansand, skogeiernes viltutvalg, viltnemdene og NOF er representert.

- Det har skjedd mye positivt på denne fronten i det siste. Blant annet har lensmennene i Åseral og Hægebostad kommuner kontaktet Fuglevakta og ytret ønske om samarbeid. Noe som tydelig viser at de er oppmerksomme på problemene med krypskyting av fugl og annen fauna-kriminalitet, sa Jørgensen og slo avslutningsvis fast at Fuglevakta nå fungerer svært godt.

o Under eventuelt ble det informert om at arbeidet med den norske Atlas-boka nå er i gang for fullt. Det er meningen å ha den ferdig trykket og klar til utlevering på årsmøtet på Lista i 1992.

Finn Jørgensen informerte videre om at NOF sentralt planlegger å øke bemanningen i foreningen fra 2,5 til 6 årsverk.

NOF Vest-Agder har mottatt 7.000 kroner fra Erling Bjørgums og Oddmund Aunes minnefond. Pengene skal gå til opprettelsen av LOS.

Ringmerkerens håndbok er ferdig trykket og tilgjengelig gjennom NOF salg. - Nå skal alle som har lisens i dag gjennomgå obligatorisk kurs/studiering innen 1.januar 1993. Boka skal danne grunnlaget for et eget studiehefte, informerte Finn Jørgensen.

GAMBIA - reisetips og -kommentarer

Peder Knutson

På bakgrunn av en reise til Gambia 6. til 22. desember 1990 sammen med Runar Jåbekk, Finn Jørgensen og Eldar Wrånes, vil jeg her komme med noen tips og kommentarer som kan være til nytte for andre som tenker seg til Afrika for å se på fugler.

Gambia er et glimrende reisemål for den som ønsker å oppleve afrikansk kultur, natur og fugleliv uten å måtte betale så alt for mye. For tiden er det bare Vingreiser av de "norske" chartertur-operatørene som arrangerer turer til Gambia, og prisen for en 14-dagers tur (det er faktisk tilstrekkelig med en uke, men da får man det travelst!) er 4.500-7.000 kroner, avhengig av tidspunkt og hotellstandard. Det kan lønne seg å være tidlig ute med bestillingen; når katalogen går i trykken kan de billigste plassene allerede være solgt!

Uansett når man besøker Gambia i turistsesongen (nov.-april = tørketid), vil det være mye fugl å se. Fordelen med å reise i nov.-des., er at en del fugler da fremdeles har (rester av) praktdrakten i behold etter hekkesesongen, som hovedsakelig er knyttet til regntiden, d.v.s. mai-okt.. Men bestemmelsesproblemer knyttet til slike draktskifter er tross alt knyttet til et fåtall arter, som f.eks. vevere.

Enkelte er kanskje bekymret for å reise til Afrika fordi man frykter sykdommene som finnes her. Helsekontoret vet imidlertid hva man skal vaksinere seg mot (og vaksinene er virkningsfulle!), samt hvilke

forholdsregler man bør ta. I tørketiden er heller ikke malariamyggen et problem. Kun om natten kan man risikere å få et par bitt, men disse er helt umerkelige, og har man bare husket å spise malarie-tablettene, er de heller ikke farlige! Ellers fins det jo enkelte "farlige dyr" i Gambia, hovedsakelig i form av noen svært giftige slangearter. Selv så vi noen få stykker i løpet av turen, men disse lå oftest oppe i trær og døde. Sannsynligheten for å få slangebitt må regnes for å være mikroskopisk. Videre fins det nesten ikke store rovdyr i Gambia, med unntak av hyener. Selv om dette på sett og vis er synd, har det den fordel at man fritt tør ferdes rundt i "skog og mark".

Varmen vil gjerne være et problem i Afrika, og i nov.-des. kan temperaturen være godt over 30°C, men det normale i tørketiden er 26-30 grader. Man tilvendes til varmen, men uansett blir man dorsk midt på dagen, kl. 12-15. Beste tiden for observasjonsvirksomhet er 07-10 og 17-19. Men når man har gjort en slik lang reise, benytter man gjerne det meste av døgnet 12 lyse timer. Jeg er likevel ikke overbevist om at det er det mest effektive; med et par timer i skyggen midt på dagen kikker man med langt større glede og motivasjon på ettermiddagen!

Det fins land med langt lengre total-artslistene enn Gambia (5-600), men i tillegg til gunstig pris og en stort sett engelsktalende befolkning, er Gambia begunstiget med et terreng som det er lett å ta seg fram i, og som er oversiktlig. Landet er svært flatt, og

består hovedsakelig av savanner og rismarker; omkring Gambiafloden vokser mangroveskog. Man kan irritere seg over det mer enn 2 meter høye savannegresset tidlig i tørketiden inne i landet. Dette viser etter hvert helt ned, eventuelt blir det brent ned av lokalbefolkningen.

Oversikten gjør at man kan studere de mange fargerike fuglene som fins i Gambia svært godt. Her fins flere arter av isfugler, bietere, råker, turakoer, neshornfugler, papegøyer og solfugler. Og for dem som liker rovfugler er her mer enn nok å ta av. Det må imidlertid nevnes at fugleboka for Vest-Afrika (A Field Guide to the Birds of West Africa av Serle, Morel og Hartwig) ikke er så bra som den vi er vant med fra Europa, men vi får vel betegne den som "bra nok". Det er et langt større problem at boken ikke lenger er å få tak i! Rykter sier imidlertid at en ny utgave er på vei.

Det er ikke vanskelig å bli enige om et reise-opplegg i Gambia. Landet er lite (grovt sett 40 mil langt og 5 mil bredt), og selv om det er bra med fugl overalt, er det noen få klassiske lokaliteter som gir det meste. Interesserte bør absolutt skaffe seg heftene "Let's look at the Gambia" og "A Naturalist's Guide to the Gambia". Vi var i tillegg heldige og fikk konsultere tidligere "Gambia-farere" som Jan Michaelsen og Frøde Grindheim. Det fins lokale fugleguidere i Gambia som faktisk er svært dyktige, men man må ut med 210 kroner pr. person for en dags guiding! Disse fugleguidene treffes på brua ved Kotu Stream ved solnedgang.

Man bør være oppmerksom på at billeie er dyrt i Gambia, slik at det faktisk lønner seg å bruke taxi. Vi brukte for 150-200 kroner pr. dag på taxi de dagene vi undersøkte

kystområdene. Her er det stort sett faste priser på kjøring og henting, ellers er jo Gambia dominert av pruting. Vi leide også taxi for en 6-dagers periode for å komme til Gambias indre, nemlig til Basse. Da vi bare i liten grad benyttet oss av muligheten til å stoppe langs veien, og billeien ble så dyr som 3.000 kr., vil vi anbefale andre reisende å ta rutebuss til Basse (kun kr. 60,- for denne 7-8 timers turen!). En del fuglekikkere tar seg ikke turen helt inn hit, men det gjør de dumt i! Her får man virkelig oppleve afrikansk folkeliv på nært hold, man bør billig (kr. 25,- pr. natt på Apollo "hotell"), og her er masser av ornitologiske godbiter, bl.a. krokodillevoktere!

I løpet av en 14-dagers tur synes det å være vanlig å registrere 230-270 fuglearter. Med spesielt intens satsing kan dette tallet bli enda større; takket være Runar og Finn klarte vi 291 arter. Hadde ikke disse reist sammen med et forbilde av en prektig familiefar (Eldar), som etter en uke reiste hjem til juletrepynting og annen morsom førjulsstemning, samt en tomsing av en utbrent søndagskikker, som siste uka stort sett bare lot seg opphisse av "kultur og folkeliv", kunne legendariske 300 arter blitt nådd. La det være en utfordring til deg! God tur!

Fylla dreper

Det er nok en gang bekreftet at det er farlig når en er ute og farter med promille i blodet. En obduksjon av seks sidensvanser som ble funnet døde i en villahage i Porsgrunn, viste at fuglene hadde store hode- og nakkeskader som følge av flyging i fylla! I kråsene på fuglene var det rester etter gjærede rognebær. Naturvernkonsulent Rune Bergstrøm sier til "Telemark Arbeiderblad" at fuglene etter alt å dømme har spist frosne rognebær. I de varme fuglekråsene har rognebærsaften begynt å gjære og blitt omdannet til den reneeste vin. Det ga fuglene overmot og nedsatt vurderingsevne, slik at de fløy inn mot husvinduene i stor fart. Flere ble drept momentant i sammenstøtet.

KONKURRANSEFUGLEN

Vel vel, det er jo unektelig litt artig å kunne konstatere at selv skarpskodde Vest-Agder ornitologer kan "bomme" i blant! Det var faktisk bare så vidt det ble kåret noen vinner av konkurransefuglen denne gang. Noe i alle fall redaktøren ble mildt sagt forbauset over!

Blant de i alt elleve innsendte svarene, var det kun én som hadde funnet fram til korrekt art. Nemlig Atle Qvale, Mandal, som ganske korrekt svarte **brudeand** ♀. Alle de andre innsenderne foreslo mandarinand ♀. Men det var altså dessverre feil! I dette tilfellet gjelder det å studere formen på nebbrot og øyering svært nøye. Slik Ole Aa. Brattfjord gjorde da han fotograferte fuglen i Berlin i 1990, og fant ut at det her dreide seg om ei brudeand.

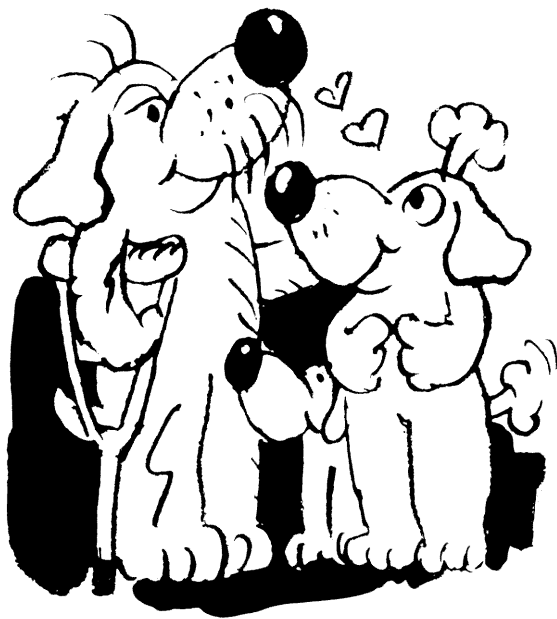
For øvrig må vi si oss godt fornøyd med oppslutningen på forrige konkurransefuglen. Elleve innsendte svar er slett ikke verst, og i tillegg kommer jo alle de som trolig koser seg med denne sida hjemme uten å sende inn noe forslag.

Her har vi imidlertid en ny konkurransefugl, og som vanlig må svaret være redaktøren ihende senest tre uker etter at Piplerka 2/1991 er mottatt. Atter lykke til!!!

Rimelig Reiseforsikring for hele familien

Den norske Bank tilbyr reiseforsikring som dekker hele familien til kun kr. 400,- pr. år. Reiseforsikringen dekker bl.a. tyveri eller skade på reisegods og utgifter i forbindelse med sykdom eller reiseulykke. Den tilbys i samarbeid med Gjensidige Forsikring.

Husk Reiseforsikring i Den norske Bank!

 Den norske Bank

Godt utvalg i:

- **Kontorutstyr**
- **Hobbyutstyr**
- **Skolemateriell**
- **Utstyr til
hjemmekontoret**

Mandal Bok & Papir

Holbæk Eriksensgt. 10 —
I polbygget — Mandal
Tlf. 65 397

HEGLAND TRYKKERI A/s

Offset og Boktrykkeri - Bokbinderi

Postboks 24

4401 FLEKKEFJORD

Telefax (043) 23 407

Telefon

(043) *23 355

NOF avdeling Vest-Agder
anbefaler

HEGLAND TRYKKERI A/S

i Flekkefjord som trykkeri
for tidsskrifter, foldere
og annet materiell.

Redaksjonen av Piplerka

INNHold

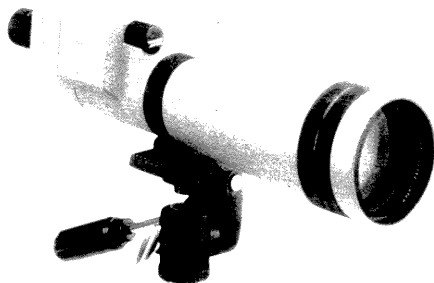
Autor/Tema

Side

Leder	55
Formannen har ordet	56
Knutsen, Bernt K.: Kjernebiter-status for Vest-Agder	57
Wrånes, Eldar: Hekkebestanden av knoppsvane i Vest-Agder	70
Noddeland, Jon: NOF Mandals Danmarkstur i 1990	77
Årsmeldinger og regnskap	82
NOFs siste nytt-telefon	84
Opprop om gåsetrekk	87
Brattfjord, Ole Aa.: Årsmøtet i NOF Vest-Agder	97
Brattfjord, Ole Aa.: Etablering av Lista Ornitologiske Stasjon	100
Brattfjord, Ole Aa.: Referat fra styremøte	101
Knutson, Peder: Gambia, reisetips og -kommentarer	103
Konkurransefuglen	105

RF RAMSTAD FOTO

Store Elvegt. 10, Tlf. (043) 62 143, 4501 Mandal

*Kikkerter er vår
Spesialitet*

Teleskoper og fotostativer

Til laveste pris!

Deres **Kowa** forhandler

Egen import har gjort dette mulig.
Vi sender over hele landet.

Ring eller skriv og be om tilbud!